

Rath 229.

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8

Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

TIFFEN Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

ERDEL' S' EGESZ MAG'ARNEP
eg' más után, tsak hamar hamar érkezett

HARMAS JAJJA 'S SIRALMA.

Mell'el e' KET keferedett HAZAT, amaz halhatatlan emle-
kezetü HÁROM FEJEDELMI EMBEREKNEK,

néhai

NAG' RAKOCI G'ÖRG'NEK, Erdél' Országának Feje-
delmének, Mag'ar Ország'ok Rézfzeinek Vrának, és Szék-
hel'ek Ispánjának, 1649-ben, az Első Honak
vag' Januariusnak 10' napján;

Es az után tsak hamar, az ō Nága igen nag' reménségő kedves
Fiának, kiben az egé'z igaz Mag'ar Haza-fiak, meg-n' u-
gottak és igen meg-vidultak vala,

néhai

RAKOCI SIGMONDNAK, 1652-ben, a' Neg'edik Hó-
nak vag' Aprilisnek 28-dik napján;

Ennek-felette az előtt 1648-ben, Harmadik Hónak, vag' Mar-
tiusnak 29-dik napján, ritka példájú, keg'es és isten-féő

néhai Eőreg

GROF BETLEN ISTVANNAK,
Gyula-Fejérvári mulandó Friis Házoktul, a'
Sirban meg-inditáfokkor
SIRATTA S' SIRATTATTA.

Medg'esi Pál.

N'omtattatott Sáros Parakon, az ō Nag'fagok Typographiájokban

MDCLIII ben.

XCIII/
21

ERDEL' S' EGESZ MAG'ARNEP

eg' más után , tsak hamar hamar érkezett

HARMASJAJJA 'S SIRALMA.

Mell'el e' KET keseredett HAZAT, amaz halhatatlan emle-
kezetű HARMOM FEJEDELMI EMBEREKNEK,

néhai

NAG' RAKOCIG' S' RAG'NEK, Erdél' Országának Feje-
delmének, Mag'ar Ország'ok Rézfzeinek Vrának, és Szék-
hel'ek Ifpánjának, 1649-ben, az Első Honak
vag' Januariusnak 10 napján;

Es az után tsak hamar, az ő Nága igen nag' reménségő kedves
Fiának, kiben az egész igaz Mag'ar Haza-fiak, meg-n'u-
gottak és igen meg-vidultak vala,

néhai

RAKOCI SIGMOND NAK, 1652-ben, a' Neg'edik Hó-
nak vag' Aprilisnek 28-dik napján;

Ennek-felette az előtt 1648-ben, Harmadik Hónak, vag' Mar-
tiusnak 29-dik napján, ritka példájú, keg' es és isten-féő

néhai Eőreg

GROF BETLEN ISTVANNAK,
Gyula-Fejérvári mulandó Friis Házoktul, a'
Sirban meg-indításokkor
SIRATTA S' SIRATTATTA.

Medg'esi Pál.

N'omeattatott Sáros Parakon, az ő Nag'fágok Typographiájokban

MDCLIII ben.

Fén'es és Méltóságos Fejedelemnek,

RAKOCI GÖRG'NEK,

Erdél' Országának Fejedelmének, Magyar Ország Részcinek Vrának, és Székhel'ek Ispányának &c. Nekem kegyelmes Vramnak :

Kegyelemben, és minden Lelki ajándékokban, kiváltképpen az isteni igafsághoz, eleitől fogván-való b...ában bővölködést kívánok Istentől, és az Ur Jesus Christustól.

AZta'hell'et, mel'en *Joseph*, ...nak Te...
stével, temetni indultában meg'allapodot...
vala (mell'et *Arád tisztájának* nevez a' Szent
Lélek,) annak a' földnek Lakosza *Abel Mizraimnak*,
az az *Ægyptus Siralmanának* nevezé; azért mert ott
Joseph s' az ő attyafiai, és az egész vele lévő nag' fo-
kaság, mel' *Ægyptus*bol a' Testel késérőben ki-jött
wala, felette igen nagy és keser-ves sirással siratták, a'
Sz. Patriárchát *Jacobot*, heted egész napig. Nekünk-
is KEG'ELMES URAM, *G'ula Fejér-Várat*, a' Nágod
Fejedelmi Székinek hel'et, a' bölts iiteltő Isten, valo-
ban MAG'AROK S I R A L M A V A tötte vala, az el-

Mof. 1. 25
50. r. 25
10. G.
11. G.

R
2002

RÁTH GYÖRGY
KÖNYVTÁRA

RAKOCI GÖRGE
KÖNYVTÁRA

mult 1648, 1652 esztendőekben: a' mell'ekben
két igen szükséges el-esett édes Oszlopinkat, b. e.
Keg'elmes Urunkat, Fén'éséges RAKOCI G'ÖRG'ÖT,
Nágod szerelmes Att'át, és hallhatatlan emlekezetű
édes Eötsét RACOCI SIGMONDOT, kikhez
múltán adhatjuk a' harmadikat, istenfelő' keg'es éle-
tő, meg-élemedett öreg GROF BETLEN ISTVANT,
nag' keferűséggel *síratók jajgatók*. Mel'hez képest-
is neveztem én, e' *Három Prædicatioimat*; ERDEL' S
MAG'AR NEPHARMAS JAJJANAK SIRAL-
MANAK. Nem szükség ezt énnékem eg'tsepn'ire-
is mutogatnom, mert az idő és az állapotok magok-
kal hordozzák ennek bizony'ságát, s' ha igen akar-
nók-is nem hadják feledéken'ségben menni nálunk,
ann'ival-is inkább idvezült RACOCI SIGMOND
Uram ő Nága részéről. Nem tselekedhettem, hog'
én ezt, mind alázatos háládatofságból, s' mind ki-
vált-képpen a' fok felé terjedhető s' szolgálható
hafznokért, a' men'ire irás által lehet, örök emleke-
zetben ne hag'nám. Nágod méltóságos Nevének
teczet, más mindenek felet ajánlanom: 1. Magára
Nagságodra tekintve, kit Isten hasonló Fejedelmi
méltóságban hel'heztetet, s' még pedig Ezek hel-
pében. Nágod-is *procuralta* tétette nag'obb részént
ez *Utolsó Tiszteségeket*. 2. E' Christusban ki-mult
nag'

nag' MELTOSÁGOKRA nézve-is. Mert ki volt
idvezült Keg'elmes Urunk, s' Fejedelmünk, Fén'es
RAKOCI G'ÖRG'? Nágod szerelmes édes Attya, ki
Nágodat mind nemzette, s' mind isteneffen, idves-
ségeffen és fén'essen nevelte, szintén a' Fejedelmi
méltóságig; mel'ben-is hatta igaz *SUCCESSORUL*. A'
meg-síráthatatlan méltóságos RAKOCI SIGMOND
penig, Nágodnak kívánatos eg'etlen eg' Test-vér
Eötse, kivel eg' fön ken'eren nevedet, eg' gond-
vifelés, szorgalmatofság, eg' tanítás, eg' igazgatás
alatt, azon eg' reménfégre. Mel'hez képest nem tsak
illendő, hanem ug'an szükségess-is volt, külömben
nem tselekednem, hanem ha igen képtelenül akar-
tam volna tselekedni. 3. Magamra nézve-is, ki
méltatlanságomban, immár ug'an alkalmas időtül,
tizenég', tizenöt esztendőtül fogva Nägtok Lelki
szolgálat'ában vag'ok foglalatos: Kikhez-is Isten
után leg nagyubb buzgosággal forrok, és élő embe-
rek között leg fell'ebb-való kötelességemet esmérem
s' vallom. Lássa ol'kegyelmességgel Nágod, a' mi-
némővel halgatta, midőn élő n'elvel prædicálnám
ezeket: és az én igaz, s' szin nélkül való alázatos in-
dulatomat Nägtokhoz, méltoztassék esmérni Ná-
god.

Keg'elmes Uram, Nágod en'hitette-meg nekünk e'

JAJJA INKAT; s' ez után. isa' S I R A L M A K A T, a'
kőn'hullatásokat, Nágod törölheti-el, meg-kefere-
dett Nemzetünknek szeméről: Mindenek felett e'
Christusban el-költözött Szerelmes L E L K E I N E K,
minden féle jofzágos tselekedeteknek, kiváltképpen
Istenhez való buzgoságos szereteteknek, virágzó ke-
g'es voltoknak és minden jó példájoknak feg'hetet-
len követésével. Mel'reaz jó Isten, külső belső min-
den szükséges jó eszközök, utak és modok által,
fegélje reá-is Nágodat. Es jövendőben Nágodban-
is, a' Nágod kedves M A R A D E K I N A K, nevezet
szerént, mostani szerelmes F I A N A K, Méltóságos
R A C O C I F E R E N C Z N E K (kinék, Nágod jöven-
dő Successorául választatását, s' abban már meg-is
erősítettetését, meg-engedte a' nag' irgalmu Ur Isten
Nágodnak, s' minékünk-is szivbeli nag' örömünkre
érhetnünk) adja élőven szemlélniek, s' követő pél-
dával szüntelen előttök viselniük. Amen! Amen!

Sáros Patakon, az Első Hónak 25-dik napján

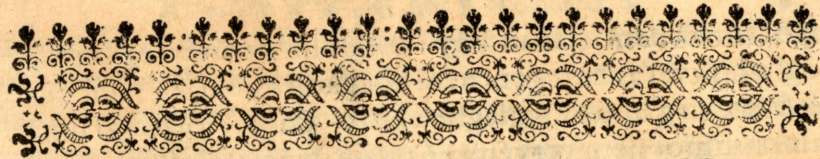
1653-ben.

Nágodnak alázatos igaz hűségő Szolgája s' Hűve,

Medgyesi Pál.

ERDELY

Hianyos

ERDELY S-EGESZ MAGYAR NÉP,

eg'más után tsak hamar hamar érkezett

HARMAS JAJJA S-SIRALMA

E L S Ő P R A E D I C A T I O .

Mel'tézetett az Els' hólnapnak Januariusnak 10-dik nap. 1649-ben Fe-
jervárat, az néhai Fén' es Fejedelmnek, NAG' R A K O C I G Ö R G -
N E K, Erdel' Országának Fejedelmének, Mag' ar Ország jó Reszeinek
Urának, es Szekhel'ek Jspan'ának, Teste felet, aki el-n'ugor az Urban Fe-
jervárat 118bris. 1648 ben, Elerének 55-dik, Fejedelemségének
penig 18-dik esztendejében; elremetett ug'an Fejervá-
rat, az öreg Templumban, 10 Januar.

1649-ben.

K E Z D Ő D E S .

Zomorúfágos utolsó szolgálatomat, Jdvezült
S K E G L M S U R A M N A K el hervadt hideg'tetemi
felett (mell'et oh hog' érénk ill' hamar!) siralman-
né vag' vigasztaláson kezdjem, M E L T O S A -
G O S H A L G A T O G' Ű L E K E Z E T, fokat hán'tam
vetettem élmémben, s- még most-is alig tudom, mel-
líket válaízzsam. Vigasztalásra hajlanék inkább, tud-
vánhog' az Istennek lelke-is vigasztalásnak borát parantsol
adni az keserűséggel illetteknek; tsak hog' félhetek hog' ug'
ne járjak, mint az vig'ázatlan Orvosok, kik az beteg-
ségnek minden állapotit meg nem értvén, s-a'beteg te-
stet az tisztuláshoz cleve el nem készítvén, orvosá-
got

Peld. 31.
6. 6.

ságot adnak hamarjában bé: s meg csik az nem eg'szer, hog' az n'aval'ás beteget, nem megkõn'ebbétik, hanem kérszerte nag'ubb betegségben ejtik. En-is, előzőt jó fundamentumot nem vetvén, né talám vigasztalni akarván (a' kezdetben lehetne ug'an valami) de mikor az en'hülés leg-szükségesebb lenne, ug' mint az végben, a' kor eg'eledhernénk leg-nag'ubb keferűségben. Az szomoréatúl-is penig idegen vag'ok, mert szomorúsághoz szomorúságot adni, ke'etleneknek aléiom. Közép utat kellene azért tartanom: elég esleg az bánatos es az tsontokat láthatolan meg-évó meg-émészto keferűsegeknek n'ilaival oh nag' Jsten! ug'an általszegezõdött szegen' sziveket is, vigasztalásnak olajával kellene en'hétenem: azokat-is, kiknek ill' meg betsülhetetlen káron fejek sem faj, méltó s-bizon'al igen méltó sirlalmunk bõséges okainak szem eleiben adásával, ha meg nem szomerérhatnom, avag' tsak gondolkodóban jutatnom. Mert valahova gondolkodtál, szegen' ERDEL', s-szintén el-fog'andó marokni MAG'ARNEP, de valóban tsak sirlalmas napot virraszta az igaz itéletű Isten rejád! Eg'tsepn'ire se tsudáljuk, mikot Davidnak s az õ Nepének ama' Tziklági nag' sirlalmokat olvassuk; mel' ol' nag' volt (azt mondja a' Sz. Lélek,) hog' immár nem vala erejek az sira'sra, mert mig az Philistensok mustorájokra járának, az atkozott Amelckiták meg'ütek otthon Városokat, es azt felégetvén, Feleségeket, gyermekjeket s-mindenket eg'lábig rablágra vivék. Teneked, keferű változatok alatt n'egõ n'omorult Haza, talám nem-is fontolod, Fejed ékes coronája eset-el; tõt a' ki saját, édes fejed vala a' vag'on oda! Hog' David az Jfracl Kiral'ának Saulnak, az harczon elesését megerté, nem vala ug'an el-rejtve tõlle, hog' Jsten azt a' Kiral't meg vetette, s-neki-is halálos g'ülölõje volt az minden-

1 Sam. 30. 4

Sir. 1. 5. 15

mindenkor; még-is keferű zokogással mint meg-síratá, s az egész Jfracllel-is meg-síratatá: meg vag'on erõl az sirlalmas ének mind ez napig: Oh Jfraclnek éke'sege (ug' mond:) az te magas hell'eiden az le-vágattattak: mikeppen hullottanak-el az erõ'sek! Meg ne mondjátok Gathban ne örõll'enek az Philistensoknak leán'i: mert ott han' attatott-el az erõ'seknek paisok. Saul es Jonathán szerelmetesek az halálban-is nem válszattak-el eg'mással! Jfraclnek leán'i; sirjatok az Saulon, ki tiktetek fel em ruhával ruház vala! Mert tudta azt a' Dávid, mel' szomorú állapotokat szoktak az nag' embereknek halalok általvaló változások magokkal hozni. Mel' nag' remen'séggel jöve által Josue a' néppel az fok sán'aru bujdosásból Canahan földére: jól-is kezdet-vala eg' elsőben az állapot nékik szolgálni; de nag' hamar mint el fordula szerentséjek, mert vétkezének Jsten ellen: meg verék hadjokat s-nag' szég'ennel elfuttatak. Akkor ijedet vala meg az Oroszlán szivõ Herczeg Josue ol' igen, hog' alig tudna Jsten elõt szollani-is: Aha Uram Jehova mit mondjak, hog' ez esék rajtunk! Bator'saggal fel vehetjük mi ezeket az szókat, rementelen de igaz érdemünk szerent rajtunk esett nag' keferőségünkben: Aha Uram Jehova mit mondjunk! Sok keferves félelmünkben ez te Szolgádnak szerentsés kalauzkodása után által hozál, mikor már tsak örõlnünk s-n'ugodnunk kellene, jaj im mi esék rajtunk! Az félelmes állapotoknak süros hévsége ellen minket bé fedezõ zöldellõ borostán Sátorunkat, el-vonád jó nag' Jstenfejünk felõl!

1 Sam. 1. 19

Jos. 4. 5. 6. es 7. dikkén

De im ezentül elfeletkezem fel-tõt czélomról: meg szakásztom beszédemet. Vég'ünk elsőben az Jstennek élő igéjébõl fundamentumot, s-az után szoljunk bár.

Oh igazsagos, oh bölts es szabados tselekedetű nag' Ur, nekünk az Christusban szerelwes édes At'ánk; ke'elmezz-meg a'

te népednek mert vetkezttünk te ellened. Jllešd-meg a' te jó Lel-
koddal lelkeinket, hog' a' te kezdednek szomorú illelesi alát, vak-
merőségben se esünk, sem mire avag' tsak kitsin're tartván azü-
rest: el fé tsug'gedjünk felettébb, mintha idegen dolog e-
set volna rajtunk. *Hinem mind az földig magunkat meg aláz-
van, tenéked igazságot, magunknak orczapirulást tulajdonétsunk.*
*Azonban az rajtunk esett nag' keserűség-alat-is szivet s-reménse-
get vehesünk, a' te irgalmas meg segetésed, s-az rajtunk lévő ne-
hez probanak, idejében örömmel elég etése edesetése felől. A' mel-
végre, áld-meg Uram mostan-is sz. Igednek szolgálatafat: Leg'en
a' mi bennünk, életnek illatja, életre! Amen!*

A' FELVÓTT IGEK

Sidok XI Refzeből.

32. -dik v. *Es mit szollok többet? mert nem volna
eleg az idő hozzája, ha szolnék Gedeonról, Barakról, Sam-
sonról, Jephtheről, Dávidról, Samuelról, es az Prophe-
tákról.*

33. *Kik hiteknek általa Országokat meg g'oztának, i-
gazságot tselekedtenek, az ígéretek el-vőttek, orozlanok-
nak szájokat bé-dugták.*

34. *A' tűznek erejét meg-oltották, feg' vernek elitől
meg mene kedtek, erőteleneségből meg erősettek; hatalmas-
sok löttek a' hadban, az idegeneknek táborokat el-futam-
tatták.*

35. *Az Asz szon' i állatok fel-támadásnak általa, az ő
halotjokat meg' erték.*

Harom derék dolgokat foglal az Apostol sümma szerént,
H ez Tizeneg'edik hoszu *Caputban*. 1. Az Hitet mag'a-
rázza; 2 Meg erőseti; 3 Sok példakkal vilagofétja. Az
Peldakat 4 Rendben állatja: az 1-ben az Viz-Özön előt
való At'ákét; a' 2-ban az után-valókét Mosefig; a' 3-ban
az Mosefűl fogva-valókét, az Birakig; az 4-ben az Birak-
tul fogva valókét mind az Macabaeufokig bé-rekesztve.
Az fel-vőtt Igek béliek ez 4-dik Rendre tartoznak; mel-
ben eg' részént örvendetes peldak, más részént pedig igen-
szomorúvak es szörn'ek foglaltatnak: az én Textusomban
az örvendetesek vannak. *Alkalmatosága ez Tanétásanak,*
az felső 10-dik részben az 19-dik vsben való *Intése*, holot
az hitben-való alhatatóságra inté az Apostol az Sido ke-
reszr'eneket. *Vege avag' Czelja*, hog' ertsék az Sidók, hog'
az Hitről-való tudomán' nem új, hanem közönfeges, mel'
világ kezdetitől fogva tudokra volt minden sz. At'áknak,
s-meg-is tartották azt; mint a' mel' által teczettenek Jsten-
nek, s-igazultanak-meg ő előttte. Mel'hez kepeftők is (az
Sidok) ug' lehetnek tsak az At'áknak igaz tulajdonfiai ma-
radéki, ha azok hitinek követői léendenek.

Kettőre kell leg-fő keppen ez Igekben vig'aznunk.

Elsőben, arra a' *modra avag' formára*, mel' et tart az Apo-
stol, a' Példáknak Harmadik Rendéből a' Neg'edikre-való
által menetelben.

Másodszor, az Elő számlált példákra. Mel' ékben ezekre
tarts számot: 1. a' Személekre, 2. azoknak tselekedetek-
re, 3. tselekedeteknek eszközüre, mel' által tselekedtenek,
mel' a' Hitek volt.

Es mit szollok többet? mert nem volna elég az idő hozzája.
Itt még en-által az Apostol a' Példáknak neg'edik rendére,
de nem a' szerént mint e'kédig, hanem más új formán;

(per ἀπο-
διωξιν seu
rejectionem
conglotatio-
nem)

az az nem eg' más után már, eg' ikét elsőben, s- azt el- végez-
ven, megint az másikét; hanē tsak eg' néhány kivált keppen
valókat eg' tsomoban. Azert hog' 1. időből hozzá, meg ne fo-
g' atkozzék, mint ezt n' ilván ki- is mondja, mert nem volna
elegend az idő hozzá. 2. hog' beszéde felettébb sokra ne terjed-
jen. 3. hog' azon eg' formán való szó- járas unadalmat ne-
szerezzen. Ez Hel'nek vag' Czikkell'nek Tanufágát tud-
va hag' om el; félvén en- is hog' időből meg ne fog' atkoz-
zam; a' mi a Péládákat illeti, arról már ig' szoll:
Ha szólnék Gedeonról, Barakról, Sámsonról, Jephthéről &c. Há-
rom rendbeli Személieknek példajokat- hozza be: Birákét,
Királokét, Prophetakét, Nég' Birákat emlét, nem tartván
számot az időszerezent- való rendre, a' mikor éltenek, ki e-
lébb s- ki utolb. Ezek penig azok: Gideon, Barach, Samson,
Jephthe. Az Királok között, tsak Davidot nevezi- meg; az
Prophetak között, penig Samuelt, kit az- Birák között- is
számlalhatni: a' többiről tsak közönfeggel tevéen emleke-
zetet. Holot azt veg' úk eszünkben, hog' ezek alat, az töb-
bit- is közönfeggel ott érti, tsak hog' már az időből- is ki-
fog' na, ha azokat főről sokra elő számlalná.

A' mi ezeknek Tselekedeteket illeti, azokban szám-
szerént Tízet számlal elő.

Első, Országokat g'oztának.] Ez tselekedték, Josue, a'
Birák, es David; kik az Cananaeusoknak, Philistaeusoknak,
Jdumaeusoknak, Hammonitaknak, Moabitaknak orzáo-
kat meg birták; s- többek.

Második, Igazságot tselekedtenek.] mind két felét tud-
niaillik, 1. közönfeggesen akar kik közzé valót; 2. kivált
keppen hadi állapotokban valót; kinek kinek az övét
mind két karban megadván s- adatván. Davidról s- Sala-
mon-

monról mondatik ez leg- nevezetesben. A' mi Davidot,
illeti, minemő- nag' igazságot tselekedék ő a' pusztában az
Nabálmarhájjal [a;] Saulal, kit két uttal- is Jsten kezében a-
dos vala neki, s- meg sem öle meg s- meg ölni sem engedé [b.] Sa-
lamon- is mel' jeles igazságot szolgáltata két tisztátalan Aszszó-
ni állatoknak, kik az meg' n' omott g'ermek felet versengenek-
vala, [c?] s- többek.

Harmadik, Az igéreteket el- vötték] Mit mond? az i-
géreteket elvöttek ug' mond! hog' hog'? mert eg' keveysél a-
lább, ug' teczik ellen kezöt mond az 49 vsben: Es mind e-
zek az igéretet nem vötték- el? Felel. mas az az igéret, mel' en-
a' Christus testben el- jövele értetik; s- mások ezek a' mi
Textusunk igéreti, mel' ek nem igéret, hanem igéretek, leg-
először- is ama' közönfeggések az meg- igért földről, az
után kivált keppen való, | bizonyos g'özodelmek, es jó ki-
menetelek felől; minemő a' Davidé, ki az Jsracel Kiral'ágát
es az országot, valamint Jsten néki meg igére, eln' eré; nem
alván ellenben amaz teméntelen sok nehézségek, noha ne-
ha ug' meg tántotgatták, azok az ő hitit, hog' volt ol' idő, a'
mikor habozása közben azt vélte Samuel felől, hog' hazudo-
néki Solt. 1. 16. 11. v. s- többek.

Neg'edik, orozslánoknak szájokat be- dugták] mint Sam-
son Thimnatban mentében [d:] David Pásztorokorában
[c] Daniel kivált keppen, az orozslánok vermében [f.] &c.

Ötödik, az tűznek erejét meg oltották] mint a' Daniel
három barati, Sidrac, Mesák, Abdenago. [g]

Hatodik, feg' vernek eleitől meg menekedtek] mint Jllés
az Jezabelnek feg' vere életül [h.] David az Saulétul [i.]
Elisæus az Syriai Kiral'etul [k.] &c.

Hetedik, erőtelenségből meg- erősödtek] mint Dávid,
mikeppen maga feljeg'zette [l.] kivált keppen penig Eze-
chias Kiral' [m.]

a. 1. S. 23.
15. 16. &c.
9.
b. 1. S. 34.
4. &c. 9. &c.
az. 26. v.
47. 7. &c.
röbb 9.
c. Kir. 1. K. 3: 27.

d. Bir. 14. 7.
e. 1 Sa. 17
34.
f. Dan. 6. 23
g. Dan. 3.
24.
h. Kir. 1. K.
19. 3. &c.
i. 1 Sa. 19.
10.
k. 2. Kir. 6.
1 Solt. 6. 65
32.
m. Esa. 39.
az. 1. es röbb
ver. fekből.

N'olczadik, *hatalmasfokká löttenek az hadban*] mint *Samgar*, ki eg' ökör ősztonnel hatszáz Philistæusokat öle
 n Bir. 3. 31. meg [n.] minémő vala *Samsón-is*, ki eg' szamar álval ezer
 o Bir. 15. *Philistæusokat* ag'on kon'ogata [o] Többek-is voltak az
 15. Birák között ill'enek. Jll'en volt *Dávid* az parit'ával *Golia-*
 p I. Kron. thon [p;] *Asá, s. Josaphat* Királ'ok, amaz a' tizszáz ezer Sze-
 14. 9, 10, 11 retsenen [p;] ez pedig amaz nag' fokafágon [q.]
 12, 13. 9.

q I Kron. Kilencedik, *az idegeneknek táborat elfutamtatták*] mint *Gedeon* kürtöléssel az sűrű fok faskakhoz hasonlók foká
 20. 2, 22. f-*több* 9. fagu *Midianitakat* [r;] Jll'en volt *Elisæus*, ki az Samaria-
 I Bir. 7. 12 alat lévő fok *Syrusok*nak taborokra, tsudalatos ijetséget és
 22. 9. rémület n'ere Jstentől [t.] Nag' világ tsudajara *Jonathan-*
 I 2 Kir. 7. is eg' feg' ver hórdozo Jnafsaval tsak másod magával, me-
 4. f-*több* 9. güté a' Philistæusoknak nag' roppant taborakat, es fokate
 t Sam. 1K. vága abban [t.]
 14. 7. 14. 9.

Tizedik, *az Aszszoni állatok fel-támadásnak [általa-*
 u I Kir. 17. *az ő halotjokat fel-vötték]* Mint ama' Sareptai [u;] es az
 22. 9. Sunem varosaéli [x.]

x 2 Kir. 4. Ez tselekedetek számlaltatnak itt; mel'ek tsudalatos-
 36. 37. 9. sak, s-nag'ubb részént természet ereje felet valók. Val'on
 mitsoda nag' mesterlégek es tudomán'ok volt ez szent em-
 bereknek ezekre? Mert emberi erő s-tehetség felet-való
 dolognak láczik, hog' *Josue* ol' kevés idő alatt 31 *Cananeus*
Királokat veszte-el, es azoknak földöket mind el foglala.

a Jos. 12. 24 [a] Mel' hallatlan nag' tsuda lön hog' mikor amaz *ör erőf-*
 b Jos. 10. 5. *Királokat* [b] *Josue* ellen fel támadának, mindjart hullani
 c 10. 9. es ug'an *leomlani* kezdenek ez nag' Herczegelót [c;] es a'
 d 11. 9. kik elszaladnak vala, azokra rettenetes *nag' kövek hullanak*
 vala alá onnan felül [d;] a' kik a' kövektől meg maradnak
 e 12, 13. 9. vala, azoknak levágására *az napot és holdat meg-állatá* az ég
 közepin, miglen azökat-is mind levágná [e.] Gondol-
 játok

játok a' meg emlégett Birákat; *Samgart* s-az ő ősztonet, *Samsont* az *Szamar* állával; *Asát Josaphat* az ő enekkel; amaz ret-
 tenetesen neki *tűzfedett Babyloniai kemenczét*, az *Daniel*
 meg ehült szörn ű *Oroszlanit*, a' mindeneknél erősb, szomorú-
 rútságosb *halalt*, mel' et-is nemel' eg' ű ű *Aszszoni*-állatok,
 hallátok, mint meg-g'öztenék; s-több számtalan fok e'fe-
 léket. Az a' kérdés, il' tsudalatos, il' hallatlan nag' dolgo-
 kat mitsoda bõltseféggel, mitsoda erővel vittek az nag' I-
 stenért ez Sz. Emberek végben? mert n'ilva ezek minden-
 emberi erőt, mesterléget; s'öt némelik közzöllök ördö-
 git, a' mi nag'ubb Angalit-is fel'ül halad? Meg felel az A-
 postol a' mi *textusunkban* az 33. 9ben, es az egész Rész-
 ben Izerén szerte: *hit által, hit által, mindeneket hit által &c.*
 I-ez már a' harmadik es utolsó dolog az Jgékben.

A' *Hiten* itt, nem puztán *historiai* hitet kell érteni
 (mel' magán semmi avag' igen kevés tehető;) sem *tsuda tevő*
 hitet tsak magát, hanem *meg-igazító es idvezető* hitet. Tsak
 hog' nem a' men'iben meg-igazító; nem ez ő munkájában
 hozattatik itt bé, s' irattatik le, hanem közön ségeffen más
 céljairól, dolgairól es tsel-kegetiről. Meg-bizon'ető ezt,
 1. a' fel tett célból. mert arról a' *Hitről* szöll itt az Apostol,
 mell're inte, ingata a' felső részben a' 10. a' 22-ben. De az,
 az idvezető hit: Hát ez-is mel'ről ez 11-dik részben szöll, az.
 2. A' *hit* itt tágas értelemben vétetik, men'iben az, Isten-
 nek egész igéjére es igéretire ki terjed. Tehát ann'iban-is,
 men'ire a' bün-botsánat felől valora-is. 3. Az a' *hit* ez,
 mel'ből az igaz él, fell'ebb a' 10 r. 30 v-ben; mert mind-
 járt azt a' hitet veszi ez 11-dik r. elő, s' azt mag'arazza. De
 az a' hit, mel'ből az igaz él, az meg-igazító hit [a] 4. Az a'
 hit ez, mell' által Istennek tetczünk (mint a' 6-dik v-ben va-
 g'on) mind az ő velle való meg-békéllése, noha nem ez

munkájában forog itt elő; mind a' men'iben már meg-bé-kéltettek lévén ő velle, igazgattatunk s' tartatunk az ő előtté való teczésre, u'j engedelmeiségben. De az ill'en hit, idvezető hit. Tehát ez hit, mell'ről ez 11-dik részben szö' vag'on, az idvezető hit. 5. Mind ezek, a' kiknek hitek itt ditsértetik, néznek vala amaz ígérethez, mel' a' Christusban ígértetet irgalmaság, a' 39. 40. dik versben. Tehát ez az ő hitek, idvezető hit. Az következőnek igaz oka ebben va-g'on, hog' az idvezető hittel meg-ajándékozott embe-rekben, mind eg' habitus, valóság, az historiás hit, és ha jelen vag'on az tsudás hit-is (mel' el-is válhatik tőlle) az idvezető hittel, eg'ben szerkesztetés szerént. Ez hit által mondatnak a' Szentek hog' a' meg-émlétt nag' dolgokat tselekedték. Ert'ük már az dolgokat, a' mint az Igekből fel-töttük volt; menn'ünk az Tanuságra.

Tanuság. Az Istenfelő ember, Istenben Christus al-tal vetett igaz hite' vel, mind többet ér, hog' sem mint' ez e-gész világ, sőt az ördögöknek minden seregi, minden ő te-hetségekkel-is.

Az példákbol ezt elegg'e megértétek; mi szükség töb-beket említeni? De ug'an tell'es regulaban-is vag'on e' fo-glalva az Sz. Jrasban: Mindenek lehetsegesek az hívőnek azt mondja vala idvezetőnk amaz keseredett szegén' at'ának.

b Mar. 9.
23. v.
s 1 Jan. 5. 4
[b.] Jsmet Sz. Janos: A mi hitünk az g'özödelem, mel' ez vi-lagot meg-g'özi. [c.] De hog' ez Tanuságnak tel'es értel-mét, s-hasznát vehetsük; visgáluk meg fundamentumból ez hármát:

1. Mitsoda a' hit? 2. Mi dolog lehet az a' hitben, mell' el' is erőf'es hatalmas? 3. Ennek derék igaz okarul-is értekez-zünk.

2 Mitsoda a' Hit? Nem szükség itt az Hite' meg kü-löm-

löm-böztetnünk; mert tsak azelébb állatók meg, hog' az idvezető Hittől vag'on itt az szö' beszéd. Tsak értsük meg mitsoda az? Az Hit, avag' hinni itt, közönséggel az Istent Christusban vag' ő általa, az ő minden-hatovoltában, böltségeg'ben, minden tudásában, mindenre elegs'eges voltában, es az Chri-stusban-való jó akarátjában, megfogni; es minden ő ígérethez, kiváltképpen az bűnnek bostánatjá felöl-valohoz, mint hatalmas, es Christusban szerelmes Istenünkéhez, erőf'sziv meg-n'ugotással ragaszzkodni, támaszkodni: hog' mindeneket, valamel'eket az ő Igejében ígér, leg' fő képpen, a' bűn bostánatot es örök életet, nekünk szemel' szerént megadja; sőt már meg-adta, s-el-is vör-tük, vag' tsak az a' hoz való igazságunkhoz képest, mint az örök életnek örökséget; vag' eg' szerf-mind valóságos biráshoz képest-is, mint a' bűn-bostánatot, es sők eg'ebeket. Ezt jól megértvén, u-g'an innen azt-is által láthatni.

2. Mijével s-miert vag' Mi okon oll' erőf'a' hit, az nag' hatalmas dolgokat Mijével s-hog' tselekeszi? Nilva nem-saját maga méltóságával, mert semmi-nints a' féle; holot egészszén a' hit, meg-fogásban, hozzá-kaptsolodásban, hozzá támaszkodásban, ragaszkodásban áll. Hát mijével? Azzal a' mit ő fog, a' mihez ragaszkodik. Mitsoda az? a' mindenható Isten Christusban, mel' et magájé'vá tévén, ő-tet vötte kezében, s-ő velle miveltet mindent. Oll'an-azért itt ezaránt az Hit, mint ama' nag' g'ogéto erejű g'urú, mell' által nag' tsudálatos erők mennek végben: s-a' g'urú felöl szokták mondani, hog' tselekedte; noha nem az g'ur-ó maga, hanem a' benne-lévő drágakő. Vag' mikor va-lamel' purgatio's ital, valamel' nag' n'aval'át meg g'ogétani mondatik, azt nem a' tapasztalható külfő nedveségnek kell tulajdonétani, mel' magában semmit sem ér, hanem az belső erőknek az Spiritusoknak, mell'eknek amaz tsak vchi-

luma, a' mel'ben bé-vefzik, béíszják. Nem tsuda hát, hog' az *hit* ol' erős hatalmas, ol' tehetős: hog' az *hivőnek* (mint Christus állatá) *mindenek lehetsegesek*; es hog' *meg-g'özi e világot*, Janos Apostol mondtaként. Ez az *idvezető Hit közönseggel*; ez a' *miel' smiert* ol' erős, ol' hatalmas, hog' mind e világ, sőt minden őrdögök, minden ő tehetsegekkel-is an'it nem tehetnek. Mennünka

haszon.

Hasznára. Hatalmas *Felgerjesztés* ez a' Tanufág nékünk, az *idvezető hiten-való kapáfra*, és annak meg szerzésére. Ha semmi egéb nem volna-is, tsak a' mit ez név magával visel: *Idvezető, vag' idveség szerző, adó hit*, ol' monod tudnia illik, s-ol' értelemmel a' mint meg- mag'arázám; szintén elég volna, hog' teljes egész életünket se szánnok ebben tölteni. Az Istent miénk téfzi Christusban, s-ug' hozzá kaptsolodtat, hog' soha semmi tölle el nem szakaszthat

f Rom. 8. [f.] Ezen kivöl-is penig, men'i számtalanok, az ő külfő
35. 38. 32. belső használatosági; hog' nem hiszem hog' a' ki tsak az
6. Apostoltul, oda fel ki adott g'ömölsét hallotta értette-is, több no-gatást, indétást kívánna az idvezető Hitnek hova-hamarabb-való meg szerzésére. Tsak azt kell azért mártóllem várnotok, hog' ha lehet, mondjam-meg, *mitsoda mesterseggel es mi módon tehetni szert rejá?* Mondok én erre, (men'ire az én erőmben léfzen) jó utat, igen világos utat, es leg-általjab utat; a' mentül értelmesben s-könnebb módon lehet.

Azt kérdem, honnan avag' mi által vag'on a' Hit? Meg-
g Rom. 10. mond' a az Apostol [g:] *hallásbol* ug' mond, a' *hallás Isten igé-*
14. 15. 16. *jéből*. Men'ünk elébb, vizsgáljuk-meg, mitsoda az Isten igé-
Eph. 1. 13. je? Két élű tör, azt feleli ug'an Izent Pál [h.] két élű tör ug'
h Sid. 4. 12. mond, de lelki, de menn'ei. Ezt a' két élű tört veg'ük; ez bizonyal nekünk erre igen fog szolgálni. Az *orvos Doctörök*

(én-is

(én-is ill'en tisztben lévően most foglalatos,) e'féle ezkő-zőkkel élnék, mikor tudnia illik, a' n'aval'a ebben vag'on, s-eg'ebként hozzá nem férhetni, heg'es és eles kést vefznek, s-ázzal szurnak n'ilást a' gen'etségre. Heg'es igen ez tör, kettő az éli: azt fogván azért néki, bé-ütik az testben, mel' az heg'eségével bé hat szintén az gen'etségig, s-meg-látczik az ott-ben lévő vefzetség: éleivel tágas utat n'it, mel'en mind az gen'etség ki-jöheffen, mind az orvofságot inkább bé-önthésék: Ig' te fogd az szivednek ez lelki, két élű tört; az Isten igéjének az a' része ez, mel' Törven'nek mondatik; ezzel *szurta vala meg Sz. Péter ama' három eze-reknek sziveket* [i.] úfd-bémél'en, mert ott ben rekedt meg, *Tel. 2. 37.* amaz igen veszedelmes gen'etseg, mel' meg'rágná s-emész-tené az tsontokat es a' Lelket: ug' mint a magad állapot-jának nem érzése, Lelki kevélfég, es nag' testi bátorság, mintha semmi hijoddal nem volnál. Mindg'árt bé kezdés ez n'omon látni, mint lég' belől, az az, mel' n'aval'ás sze-gen' bűnös, merő azon romlottság es vefsetfég. *Mert az törven' által vag'on a' bűnnek esmérési* [k,] honnan *tükörnek* *Rom. 8.*
20. 9. mondatik [l.] E' nélkül a' bé tekintés nélkül, soha az id- *Jak. 1. 13.*
25. 6. veftség tsak el sem kezdődhetik. Mert valamint a' fetéiben lévő, nem tudott jó, nem indéthat senkit magához: ig' az meg nem látott gonofz-is nem nógathat, hog' magáról em-ber szorgalmatos lég'en, mint szabadulhaszon meg attul, mivel mind ez ideig mint semmi, tsak ug' tartatik. Ez munkáját az Törven'nek az Casuisták, nevezik *Bé-hato fen'nek, Meg-világosodásnak*. Másodszor az *mezegek-is* meg-ef-nek rajta; s-eg'ik *Meg-g'özödésnek* mezeje lég'en: mel' által az bűnőség s-az Isten haragja, személ' szerént rád s-rám szabattatik: mel' nélkül-is amaz *első* (a' bé-szúrás mel' a' *Meg-világosodás*) haszontalan. példának okaért, Mikor az

C 2

még

még meg nem tért bűnös, ha' a, olvassa mel' nag' vétek-
 lég'en az g'ilkofság, a' lopás, az szombatfzegés, &c. és mel'
 igen nag' az Istennek haragja ezék ellen; nevededik ug'an
 az historiai értelemben, de még semmit avag' igen keves-
 n'ire háborodik meg. De ha ez mind kettő személ' szerént
 rejá szabatik, ug' osztán meg-g'özödvén magában, tsak el-
 iszon'odik. *Mig Nathan Davidnak, s Péter ama' három eze-
 reknek, tsak közönséggel s kerülő beszéddel szóllának, eg-
 g'ik sem veszi vala magára; de hog' osztán n'akokban kez-
 dékilletni, bezzeg meg-posdula a' vér benne, s meg dob-
 bana a' lelkek. Az másik vágás, mel'et ez lelki Törnek má-
 sik éli tézzen, az Lelki-isméreten esik, mel' az két rendbéli-
 tselekedetek után osztán, fel-serken derekassán, és felette
 igen néki háborodik, s háborét, mert valamen' iszer s va-
 lamint te a' te Lelked esmeretit e'képpen meg-sértegeted,
 s febheted; ő-is an' iszor, s szintén a' szerént lért és sebhét
 meg tégedet.*

Nég tiltet visel ez állapotban az Leliki-esméret: *Vadló
 vag' Procátor, Bizon'ság, Bíró, és Kinzó* ellened. Elő vézzen
 azért téged ottben, minek utánna a' te bűneidet és az Isten
 haragját nem tsak meg-érsotted, hanem már meg-is g'özödt
 a' Lelked a' felől, s midg'árt hozzád felel, vádol: *No te Isten
 ellen pártokodó, tell es életedben Isten b' sz' szűsügaraj járo, ő szent
 Felségével semmit avag' igen keveset gondoló nag' bűnös, nag' i-
 stentelen ember, íhol az Laistroma, fel-jeg' xetrem minemü ször-
 n'ü bűndket, hól mikor, kik elöt, kikkel, &c. tselekedtél, mell' eke
 hog' már tovább rejtegethesz, nints mód benne, el-tagadni is le-
 hetetlen. Mit mondg'ak azért? siralmas, oh bizon' igen siralmas
 az sententia, de meg-kell mondanom, Isten parantsolja, kinék ké-
 pét visletem: fel-lobbant te ellened az ő rettenetes haragja, el-kell
 veszned, örök kárhozatra kell menned. Ez meg-lévén, néki
 fordul*

fordul osztán az maga meg-ismért szegén' bűnös ember-
 nek, g'öttri, kinozza lelkét, bé tölti őtet ször'n'ü rettentés-
 sekkel, ug' hog' valahól valami rettentést hall olvas, mind-
 járt meg ujul az ő félelme, ug' teczik hog' valamen' i fen'e-
 getőzés, vezedelem, pokol, kinok, a' szent Irásban emlé-
 tetnek, azok mind ő ellene való feg'vet, s ő része, ő rejá
 tarroznak. Innen ejti osztán ki szájából amaz iszon'atos
 szókat: *oh bár soha ne születtetem volna! oh vajha soha nem
 vétkeztem volna! Jaj nag'obb az én büntetésem, hog' sem mint
 el-vifelhetném! oh én átkozott teremtet állat, ezentúl az örök
 kárhozatban esem bé! &c.* Itt küzdenek meg az válaszottak
 az kétségben eléssel: itt *sill' edeznek Péterrel az Christus
 Juhai, el-is sill' ednének, ha Christus hirtelen, őket kézen
 nem ragadná, s ki nem vonná. Ig' veti le Isten mind pokolig, a'
 kiket ismét fel-vonni s fel emelni akar. Ki kell hiszem jöni
 ez n'omáiokra az benn szorult gen'etségnek (mel' az em-
 bernek maga nem esmérése, a' lelki kevélség s testi bátor-
 ság, &c.)*

Mivel pedig itt igen kőn'en kétségben -is eshetnék az il-
 lenképpen maga meg-esmért, magában meg-g'özödt, s
 igen igen meg-félemlött szegén' bűnös Lélek, mint *Cain,
 Saul, Judás, kik siralmasson mind itt vesztek a' Vár alatt,
 feg'vet r'íván a' Tömlöcztartóval, kőn'en belé-ereszkednék
 abban. Te tanuld meg most, s tarts örökké eszedben, a'
 mit Pál ez Tömlöcz-tartónak (ki-is a' hitre és meg-téréstre
 készítettik vala) midőn az, felettébb való ijettégből feg'-
 verében akarna ereszködni, nag' felszóval kiált vala: *Meg-
 lásd semmi gonoszt magadnak ne tselekedj, mert mindn'ájan jelen
 vag'unk: te e' hel'et abban az állapotodban ezt kiálts sze-
 gen' meg-busult lelkednek: jelen a' Christus, kezét ni ujt' a né-
 ked, tsak hog' a' nag' ijetségedben nem mindg'árt vehedd eszedben:
 keresd**

2 Sam. 12.
 5. 7. 13.
 Iob. 2.

Mat. 18. 4.
 13.

Mat. 14.
 29. 30.
 1 Sam. 2. 6.
 Es.

Iob. 16. 27

3. 8.

keresd tsak, s-ezentúl meg-találja szegén' Lelked ötet. Mel'et hog' el-is érhefs, tanul' még-is az bé-hozott hasonlatoságból.

Az Orvofok midőn az meg-émlétt állapotban az ő kéffekkel a' testen szúrást akarnak tenni, meg-kenik azt elsőben balsamumokkal, olajokkal; hog' a' szúras meg ne mérgehedjék, az g'og'éto erő pedig bé-hafson, s-benn maradjon. Te-is azért jó idején kend meg ama' Gileadbéli balsamummal mel' az Euangeliumi igiretek, ez lelki törnek heg'it és mind két élit. Heg'it, Christus Urunknak ama' szép keg'es hivo szavaival. Ján. 3. 10. *Ug' szerette Isten e' világos, hog' amaz ő eg'g'etlen eg'fiát adta érte, hog' valaki hiszen ő benne, el ne veszzen hanem örök élete legyen.* Mat. 11. 28. *Jöjtek ehöz zám mindn' ajan, kik meg-fáradtatok es terhelttetetek, es én meg-n'ugotlak titeket.* Eg'ik Elit e' féle g'on'örüféges lelki igéretekkel: El. 55. 6. 7. v: *Keresétek meg a' Jehovat mig késsen vag'on, hijatok segetsegül ötet mig közzel vag'on.* Hagg'a el az gonosz ember az ő usát, es az álnok ferfi az ő gondolatit: es térjen az Jehova hoz hog' kőn'örüljön rajta, es a' mi Istennükhöz, a' ki igen sokat enged. Sam. 2. K. 24. r. az 14. v: *Esünk kérlek a' Jehova kezében, mert nag'ok az ő irgalmasági.* Solt. 130. 7. 8. *Várjad Jfrael az Urat, mert az Urnal vag'on a' keg'elmség, es bőséges ő nálla a' szabadítás.* Es ő szabadítja meg az Jfraelt minden ő bűneiből. Siral. 3. 22. v: *Minden reggel meg ujulnak az ő irgalmasági, nag' az teigaságod.* Masik élenek meg-kenésére, szolgáljának az te nag' n'avalás voltod felől való szorgalmatos gondolkozásid, az Euangeliumnak amaz edesféges szavainak, es Istennek Christusban-való szerelmeles keg'es voltának szivedben g'akor forgatása; hog' régen eddigá pokolra nem vetet. Ezeket|penig s-mind eg'üt s-eg'ízer s-mind. Mint léssen a' dolog? Az Első, eszedben sem

vészed

vészed mel' hirtelen, el-fojlodott szegén' lelkedre, s-a' nag' ijjet segnek hévfégében el-tikkatt lelked esmeretire, g'on'örüféges lelki hüvös szellőt érkeztet, s-tsudalatosan megkönn'ebéti azt. Az Masik azt kezdi meglattatni szegén' elfelemlett s-már valamen'iben megpihent bűnös lelkeddel, hog' vag'on ha tsak közönfégesenn-is, Orvofság Christusban: hog' tartozkodjál az kétfégben eséstől; ha szintén még femmi kiváltkeppen való magadra szabást s-alkalmaztatást nem tehcz-is. Az Harmadik, az gondolatoknak oll' crejét adja, hog' meg járodik az Lelked; es mint amaz *Aa-Solt. 133. 20.* *ron fejére öntött draga kenet, alá fol' a' te belső részeiden.* s-szivedet lag'itgatni, alázatosá, tanulóvá kezdi tenni: ennek felette ujabban töredelmessé, bankodóvá ném az bűntetéstől való felelem miat már ann'ira, mint azért hog' vétkeztél, s-il' keg'es, es nag' tühető Istenedet meg-bántottad: ug' hog' immár nem azon törődöl, nem azon faj a' lelked, hog' majd ill'en amoll'an büntetés fog rád szállani, hanem hog' ill' nag' keg'elmsé Istened ellen ill'en nag' haladatlanfágban léledzettél. Lásd még Zachariasnal 12. r. az 10. v. mel' nag' kiváltkeppen - való keg'elmségeől igéri ezt Isten az ő Népenek: *Es ki öntöm Davidnak házára, es Jernsálé lakosira, a' keg'elemnek es kőn'örge'snek lelkét, es én reám tekétenek, ki által vértének, es sírnak ezen, mint az egetlő eg'szülöttén szoktak sírni, &c.* Es ig' az kétfégben ejtő törvén'i vag' törven' túl szerzett meg-háborodás, euangeliumi idve'séges vag' (mint sz. 2Cor. 7. 10.) Pál szóll) *Isten szerént való bánattá változik; szintē mint mikor az vér az embernek orrán igen meg-indul, s-meg nem állathatni; derivatioval másuvá való utahétásal eret vágván von'ák el onnan a' vért; s-a' lesz hog' a' hól végtére vészdelmes s-halálos léz vala a' folás, onnan ol' hel're vonodik az, mel'el mind az az orron való el áll, s-mind pedig eg'ízer s-mind*

És mind egészségére szolgál az testnek: Szintén ill' en forma változás esik Isten ke' elméből ezen az eg' ébként kétfégbé eséftszerező törvén' i meg rémulésén. Mel' után következik mindjárt az isten ke' elmének és meg-engedésének hatalmas nag' éhezése és szomjuhozása; a'bol a' hit szerzésre meg-szentelt közelebb valo czközöken kapás, f-azokra szertétel, és azokkal élés: mel'hez járol ottan, az Urnak békésen és áthatatósággal valo várása, *miglen el-jő*, mint

Esaiás által jelenti ō Sz. Fellege: A' ki hiszen, nem siet az igen. Es osztán mind ezek után érkezik az kívánatos ke' g'elem, mel' által erőssen meg petsételtetik a' te lelkednek, hog' immár a' te bűneid néked meg bortsattatták: e' mellé még' mindjárt, Lelkednek örvendetes rá segéttetése, hog' el-is hidjed azt. *Jholmár a' Hit.* Ez az egész *Ut és tselekedet*, az Sz. Irátnak bizonyágiban, és példaiban világossan f-bővön tanittatik; mel'eket ujobban elő hordani, az időnek rövidsége nem engedi; *Immár értitek az egész mesterséget.*

Még kétfő volna hátra: 1. *Mint kell en osztán a' Hitet nevelni?* 2. *Mitsoda moddal marasztalni meg mind végig azt?* De itt-is az Apostollal, *időből megafog atkozom.* Tsak arra kérlek, hog' ne halgattad légen. ezeket hijában, kettőt tselekedjél. 1. Ha véled hog' *Hited* vag'on, vizsgál meg, ha ezen az uton törtél-é szert reá, mert bizonn' al ha nem mindē grádusi f-mértéki szerént-is, de ezen kellett vened; eg' ébként tudjad bizonn' al hog' nintsen hited; a' mit pedig annak vélnél, tsák képzés az; vag' ha valóságos, tsák ideigvaló, mel' vag' az értelemnek tudoman'nak kedves es gon'orúféges voltából; vag' az embereknek kedvekből, vag' valami eg' éb ill' enből nemzödöt. Ha pedig Hitet nem találsz benned, vedd elődben ez utat, f-sics lég' azon minden

ig'ekc.

ig'ekzetteddel, sürüven kőn' örögvén: f-el jő az Isten ke' g'elmének elője, Hivő Kereszt'enné tészen.

Kétfé nélkül ig' tört volt (hog' immár szómat fordétsam) a' mi Christusban el-alutt **KEG'ELMES URUNK**-is arra az ō Nag' Hitire szert, mell'el még holta után is tündöklük f-emekezetben marad. Valóban hasznát-is vőtte, f-látattja volt. Mel' felől fokra terjedhetnék ug'an, de az idő-is rövid hozzá, másik az hog' még élteben fokszor parantsolt e' felől f-meg tiltotta, valóságában gon'örködvén inkább ennek, hog' nem hirdetésében; noha ug'an nem lehet külömben, hanem erőszakot kell istenes szemérmetségén tennünk; f-ha tsak szükön-is a' mi tanuságükra szollanunk az ō Nāga élete felől. Mindeneket tsak *Kettőben* foglalok f-szorétok. Elöl kell kezdeni Az *Előt* fundáló amaz Apostoli emlekezetes G'ülésnek vegezésében: *Hitből meg* *isztulnak a' szivek.* Ez *szivnek tisztaságát* vizsgáljuk meg ottan tsak élteben, *maga-viselésében, társalkodásában es tselekedetiben* e' mi ke' g'elmes Urunknak. Holot leg-elsőben is néznünk f-tsudálnunk adja magát, amaz ō mind ezekben való ditséretes mértek letésége. Jozan életű, f-nem valami dob fá Fejedelem volt: tiszta életében ug' tündöklöt, hog' soha tiszttátal áélet felől, még tsak g'anuság sem mottolta meg. Oh nag' Rendekben igen ritka jóság! Házaságban isten főlö ke' ges, es szemérmetes házas-társával, ke' g'elmes őregbik A'lszon unkal, házasoknak követésre való példajokkal, *harmincz három* elztendeig botránkoztatás nélkül élt. Jndulatit valóban Fejedelmi modon tudta birni, majd ug'an nag' álmélkodásra: Bészédi betsülletesek, emberfégefsek, fontosak epületesek. Tselekedetiben-is nag' részént meg mutatta ezeket. Nag' ember be-

Tselek. 154
9. v.

D

tsülhe.

tsülhető, nem kevel, gögős: kivel az leg-szegénb-is beszélhetet vag' szemben, vag' supplicatio által. Nem lehetet ugyan minden fog'atkozás nélkül, mint ember; s tudom, hog' ezt igen forgatod-is. De 1. nézd meg a' ki ezt tselekeded, te magadat. Te a' tiéid között és a' kikkel birsz, mitsodás vag' ? gondold meg ezt, s-könn'ebb itéletett tészesz. 2. Te Isten ellen, tudé mel' kemén' vag. elcítül fogva: ha azért tromfot tromfal ütöt Isten, igazságosan lótt igen. 3. Osztan mi nem az közönséges jó hoz vondotban, sem az Isten meg-bántodásán való busultodban forgacz te c'félést, hanem magad tulajdon hasznod kedvéért. 4. Méltan s-igaz törven'szerént eset fokakon a' mi eset. 5. Tinnen magatok a' kik panaszolkodtok, voltatok fokszor az okai: mert tisztesség adásék az Istenfélő Szolgáknak, de mostan az Nag' Emberek körn'ül forgolodó Tisztek nag' részént, nem néznek arra, ha jó-é nem-é, valamivel magokat kellethetik, mind meg-mivelik: Jtt kinn az emberek között a' jánl'ák magokat, adják a' rosz huft a' jó lével; Benn hól mi hog' már, törven' es szinek alat magok mutogatnak imide amoda, hog' eg'ben-is másban-is enn'i s-aman'i a' mód vag'on az kapdosáfra, akar mint esék az: ez ill'etnek vétkezettik az Gondviseleket. Kikre kétfzerte nag'ub átka-is száll Istennek. Hallade a' ki ill'en vag'; a' ki a' vakot tével'egreteti, minden néppel átkot mondat a' nak Isten: Minden ember az ő vétkes, veszett állapotjában vak; es leg inkabb az Királ'ok, Fejedelmek; kiknek nem a' magok szemekkel, fülökkel, hanem a' másokéval kell látniok, s-hallaniok: min a' koldusokat mas vezeti őket, s-veremben is g'akrabban más ejti. 6. Nem volna hát ig' senki ditséretre s-jó emlékezetre méltó, ha tsak azok kik bűn nélkül vannak, érdemlének azt. Tulajdon azok-is, kiknek Hiteket Isten ez 11-dig egész

Mos. 5. K. 27. 19.

egész részben ann'ira ditseri, s-követnünk parantsolja, nem voltanak nag' bűnök nélkül. Hog' nem gondolod más részről, a' benne-való fok jókat, mel'ek többet n'omnak. Tsak azt, soha nem tudnok eléggé meg'hálálni, hog' oll' jó idején gondot viselt volt, ki Uralkodnék utánna. Eg'ebként mint volnauk most, a' nélkül-is igen galibas természetű emberek? Szomfzed Leng'el Országának, mostani hó közben-váló n'aval'ás forsa, eléggé meg mutatja.

Az Keg'ességnek tiszteiben, mind Közbel'en, mind Magában külön, mint az szép tiszta aran' ug' tundóklót. Magános szakadatlan Kön'örgési, s-fürű Biblia olvasási felől, Tiházában nevedet, ejel nappal velle lévő. Szolgai Hivei, ti teg'etek bizony'ságot. Nem érkezhettek soha oll' nag', oll' szorgos es siető dolgai, hog' ezeket nem hog' elvesztette lenne volna, de tsak szokott oráiról-is igen ritkán halasztotta el. Az Sz. Kön'vet pedig felette nag' fig'elmecésséggel olvasta, mindenkor meg-jeg'ezvén mell'ik hell' misoda Hit-agazatunkat erősféti, és kivált-képpen a' mell'eket, köztünk lévő Ellenkezőinknek tével'gések ellen-valónak látot lenni, azokra tartot nag' számot; s-alig hitte hog' valamel'ikünket kaphassa, s-itéltünkvet vehesse felőlle. Biz'on'al mondom, hog' g'akrabban oll' igen találta, hog' al-mél'kodással kellett hallanunk, s-magunk-is meg-jeg'zetük utánna; Ug'-is elméjébe vötté azokat, hog' ha midőn valamel' Hit-agazat felől szó indult, (indétot-is ő mindjárt Afztaflet, Székérben &c. kivált képpen Ellenkező Vallásu Embernek jelen-létében,) mindjárt ug'an eg'másra hordta éféle bizony'ságokat. Oll' készféget-is szerzet volt ezzel magának, hog' fok hell'ekre magunknál-is hamarebb rá-emlokezet nem eg'szer, kinél vag'on megirva. Nem enged sem az idő, sem a' maga tilalma többet szolnom; me-

gek *Közbellén* való kegyéségeré. Mel' szorgalmatosán g'a-
korlotta az Sz. Gülekezeteket, mind kőn'örgésekkor, s-
mind midőn Prædicatiók lőrttenek! Jm szintén i i. c'szten-
deje lenne, miulta méltatlánfágom szénnt Udvari Prædi-
catorfágban szolgálom, de alig tudom há jó egészséges álla-
potjában, hel'ben-létében, mulatta-é i i. sz'er el az isteni kő-
zönféges szolgálatot. Még utt'ában-is nem volt soha e-
nélkül, hanemha mikor mi nem érkeztünk véllé lenni.
Ha nappalt nem várhatot, e'jféiben, három, nég' orakor, es
estve ké'sőn g'ért'ánál-is meg kellett annak lenni. De alá-
zatos, buzgó, betsülletes maga viselése az isteni szolgálata
közben, forog leg inkább elmémben. Nag' tisztesség té-
tettel, magának a porig meg alázásával jött a' szent Güle-
kezetben, még nem-is jutván oll'ankor Fejedelmi méltó-
sága e'szében; hanem mint igen meg-vettetett alázatos te-
remtett állat, Isten előt (a' mint illik-is) ug' jelent meg.
Nag' fig'elme'tességgel halgatta meg tsak a' lég kifsebb Ta-
nétónak-is tanétáfát: Nem hallotta senki ő tőlle, hog' va-
lamell'iket meg guggolta volna vékon' tanétáfáért; maga
n' ilva volt volna itéleti hozzá. Szamadá'ssal kellett mulat-
ni Szolgai kőzzől, a' ki a' Tanétáfokon véllé eg'üt jelen-
nem volt. Az intesekre fig'elmező, a' feddésekre tőredel-
mes lelkő, az ingatáfokra gerjedező, a' vigasz'taláfokra ta-
pasz'talhatolan meg'eledő volt. Nem tudom soha (noha
szám'talanszor kedvezés nélkül meg feddettem, sokszor
Ország hallatára-is) hog' szemben szőköt volna velem; ám-
bár a' dorgalás méltatlannak teczet-is előtte. Oh Isten igé-
je alá-valo sz'ivbéli nag' megholdolás! Mikor éneklettek,
első volt, es szép hangosfzava az Gülekezetet bé-töltte tte.
A' kőn'örgéséken kőn'orgót, sokszor sirva, s-mindenkor
a' hétatósan. Az Isteni sz. Tiszteletet, mel' nag' buzgóság-

gal ol-

gal oltalmazta, terjesztette! sem kőltfégét sem elméjét,
teste tőrdésit, nem szánta attul. Szoljanak a' fok Eg'házak,
s-a' hoz adott fok féle drágalátos ezkőzzök: áz fok Eccle-
siák, melle'kkel *Erdélben* a mi vallásunkon való meg-sza-
porodtanak: Szoll'on Mag'ar-orfágban szerzett szép meg-
eg'gezés, s-békeség a' Religióban; az fok számu visz'sza-
adott Templumok: az Kőzfégnek a' lelki erő'szak alól-va-
lo reméntelen fel-szabadulása; s-a' mind kétféle szép sza-
badfág. Melljeket mindenféle fok szép javainak, méltó-
gos tsendes Fejedelemfégének, sőt nag' remen'ségű szerel-
mes G'ermekinek; s-istenfélő Házastársának koczkará-
vetésével szerzet meg, Isten után!

Az *másodikra* még'ek már, melle't fundálok a' szent János
Apostolnak ez szavában: *Az g'özödelem a' mi hitünk.* Itt-is
nag' Ur Isten men'i hasznát adta az ő hitinek! Szánt szán-
dékbol hag'om-el az tőbbit; tsak Fejedelemfégének bajos
tisztialat való állapotit gondoljuk. Tiz tsudálatos mun-
káit számlála az Apostol az elébb a' Hitnek, de nem eg' ha-
nemtőbb Sz. isten félő Hívek hitinek. Ez eg' fiában Isten-
nek tőbbire mindeniket annak mivolta szerént, fel talál-
hatjuk: *Országokat g'özöt, igazságot tselekedet, az igéreteket
el-vőtte, orofzlánoknak sz'ájokat bé-dugta, az tűznek erejét meg-
éltotta, feg' vernek élitől meg-menekedet. &c.* melle'ket ő-is
n' ilva nem maga karjával s-erejével, hanem *Híttel* tseleke-
det. Nem értitek né'talám mit mondok? Mikor ez Házá-
nak méltóságos Fejedelemfégére bé-hozattatnék, még Szé-
kiben sem érkezvén, tudjátok-é mel' nehéz és igen bajos,
mel' keserves útközön kellették által men'i! Az után tsák
hamar, a' Felső Mag'ar Orfágbol való nag' erő'sakat gon-
dold: Bizonságot té'szen arról az Tiszta két féle. Az Po-
gán'ságnak rettenetes dühőséggel való indulatit se felej-

D 3

tsúk.

tsük, kiváltképpen az 1636 esztendőben valót; Szalontán fott való kőrnék, mondhatná ezt meg ha szólhatna. 1639 f. 40-ben pedig szomszéd Vajdának n'ughatatlankodása miatt lőtt nag' indulatkor, minémő rettentés nag' Oroszlánoknak dugta-bé szájakat, mitsoda szörnű nag' tűzeknek erejét oltá akkor-is meg; bizony nem erejével (mel' semmi nem vala) hanem nag' hitivel! De mindeneknél nag' obblón az utolsó, ez előtt nég' vag' őt esztendővel, a' mikor az jelen-való nag' veszedelmekben-is *hitivel* bizony, (mert nem vala arra való ereje) Országot g'özöt, Lelki testi szabadságot n'ert, mel'ben n'ugszik az olta n'omorult Nemzetünk. Mell'ekben nag' ubb részént fokszor minden emberi tanáts, okoság tell' elséggel ug' meg fog'atkozot, hog' mindeneknek ug' teczet hog' *oda vag' unk, oda vag' unk*, nem eg'szer. De az Isten, a' kiben ez nag' és igen meg próbált hitű Urunk hitt, kit hittel magához kaptasolt volt, ug' vigázot mindenkor, hog' világ tsudájára, emberi várakodás felet, ditsőséges ki-meneteli lőtt veszedelmes állapotinknak általa. Mind nag' hitivel vitte ezeket végben, ez jó kegelmes Urunk. Mell'eknek meg gondolása *Három felé* szolgálta igen fig'elmetes elmélkedésre alkalmatosságot.

Leg-elsőben-is te néked, fok veszedelmes változásokon forgó szegén' szerentsétlen. Haza, ERDEL' f'egész igaz MA G'ARNE P, hog' itt meg-bötsülhetetlen nag' kárvalásfodról gondolkodjál, kinek állapotod néha mint az *Daniele* ug' volt, rettenetes éh Oroszlánok torkában forgottál, (kik voltak azok, jól tudod,) néha meg-ínt az Istennek rettenetes haragja, guladozot fejedén, mint az *Israelem* amaz ő fok pártolkodásiban; néha az veszedelemnek habjai közt szintén ug' veszekedtél, mint az Pál társai a' Hajo-tőréskor, f-hová lőttél volna enn'i rómlásban? De veled

volt

*Dan. 6.
Mof. 2. K.
32. 33. 34. r.
Az 4. K. 11.
27. 14. dik r*

Isaiek. 27. v

volt nag' hitű *Danieled*, ki kedveért Isten az oraszlánoknak torkokat bé dugta; veléd volt éredted buzgó, nag' kőn'orogheto *Mosese*, ki mindjárt a' *tőrésre állot*; közted volt Isten éjel nappal szolgáló *Pálo*: f-világ tsudájára meg-tartot Isté; de immár im mind oda vannak ezek tőlled! Oh keserves állapot! oh igen siralmas idők, mell'ekre jutánk! Valóban, iziben esék sokaknak az elmúlt 1648 esztendő, napkeletnek tudniaillik, Eszaknak, mell'eknek hasonló képpen fejek ékes Coronája oh el eset! Hát ti n'omorult f-alig akadt Ecclesiák kik a' veszedelemnek szintén a' torkában ültök, a' ti Isten után, igaz szabadéto *Othoniel* tektül fosztattatok-meg! *Cassai* kis serege Christusnak, oh tsak már-is vallod hiszem valóban ez nag' kárvallásfodnak keserű buvát; f-a' mi keservesb, nem n'ilván-való ellenségedtől, hanem gonosz a' adfaiatul! Serken' fel, oh az te hán' odásra jutott hajódnak fő Korman' olsa, Ur Jesus Christus, fedd-meg a' szeleket.

Keg'elmes, már mind Ifju mind Eőreg Urunk! Nag' sa-godra tartozik már idvezölt kegelmes Urunk elő számlált nag' dolgainak emlekezeti, f-haszna. Veszedelmes tengerre szállasz ez napfágtul fogva, háborus habokhoz szokatlan hajóval; mell'en *eg'ik mel' ség a' másikat hja*: mell'en onnan-is, a' honnan nem várnád szél-vész ér. Mell' ellen n'ilván a' Nāgod, f-Nāgodéinak elméje, f-hatalma (kiváltképpen ez igen el-szállot állapotunkban, mel'ben a' látott hallott emberek igen el-kevesedtenek, el-fog tak,) oh nem elég, nem elég! Jó idején azért az igaz hitre, ug'an derekas mértékkel, Nāgod-is szert teg'en, mel' által még jó eleve ug' magadhoz kaptasoljad, ez kélz f-elégedendő oltalmu Istent *Jacob* bal, hog' el ne botsásd magadtul, valamig tege-det-is kedved szerént meg nem áld. Még-is ig'ekezzed ez

hite-

*Ebben az
1648. eszt-
endőben
holtsanak
meg, Török
Tsászar
Suleim J-
brahim;
Leng'el Ké-
ral Vladis-
slaus, Ma-
gar Orsá-
gi Palatin
Drasko-
vith Janos,
Oregbik
Gross Be-
len Jstván,
Korn' is Sig-
mond &c.*

hitedet, azokkal az kegyeseknek tündöklo gümölsével ékeféteni, mell'ekkel idvezült kegyelmes Urunk az Nāgod édes Att'a, ez gonosz Nemzetben rag'agot. S-ez példáját tarsadbár rulla maradott leg drágább kéntsednek, minden külfő javai s-világi jofzági felet. Eg'ebként soha a' szerentse, e' világ, a' test ug' nem hizelkedhetnek, hog' ez At'ai nag' jó szerentsében részés és örökös lehets. Méltóságos szerelmes édes Ann'át Nāgod, ki mind lenni s-mind jól lenni adot Nāgodnak, érdemes nag' betsületben, nag' reménységő szerelmes Eötsét lelki szeretetben; az igaz istenes embereket pedig, nag' tisztességben tartsa. Az Istent nem szeretőknék társalkodásokat, sőt szolgálatjokat-is, (minémő embereknek munkájokat Isten nem szokta meg-áldani,) meg-vefse Nāgod. Kiváltképpen amaz kézre adó hizelkedő tsalárdoktul, (minémő embereknél soha semmi az Fejedelmi embereknek ártalmasb nem lehet) magadat mint az tűztől ug' oltalmazza kegyelmes Uram! a' kik pedig kereszt éni szeretetből, s-igaz hűségből, a' magad tulajdon fog'atkozásit-is kedvezetlen, nem másoknak hanem magának Nāgodnak értésére adják, azokat ismérjed leg jobb, igazabb s-szükségesb Hiveidnek. Mindenek felet pedig, az kegyes An'ai tanáts, az At'afui szeretet (mell'ek soha Nāgodnak gonoszt nem kívánhatnak,) az halálmal-is erősbek leg'ek, Nāgod szivében.

Enek. 8. 6.
Sag' 7. 10.

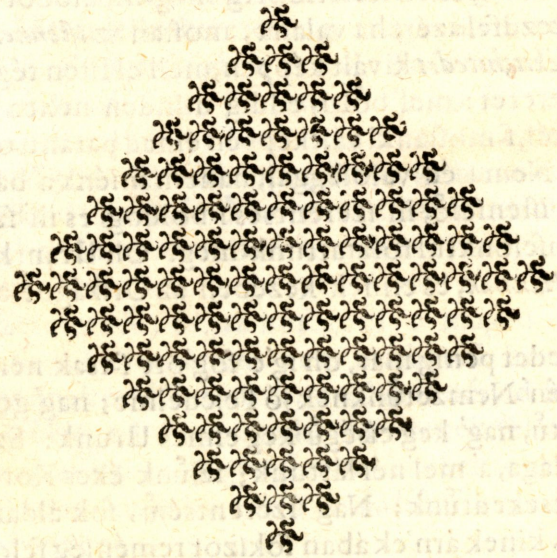
El-hag'ok ezentul mindeneket. Oh keserűségnek tengere, kegyelmes Eöregbik Aízfzon'unk, Nāgodra-is néznek ezek; mell'ek nag'ubb részént Nāgodnak inkább vigasztalására, mint sem szomorúságára- valo alkalmatofság, Isten jóvoltából, hog' a' jó bölts Isten, ill'en istenes Féjrről viselt volt Nāgodra gondot. Nem mondhatom ug'an, hog' keserűségnek okai-is itt bővön nem volnának; mell'eket halgatásnak burok;

burokjával akarok inkább bé-takarni, mint sem szükségtelen, ne mondjam kegyetlen számlálgatással felzegtetni; de jusson eszedben Kegelemes Aízfzon'om, hog' az tselekedte ezt, a' kit nem kérdehetni meg, miért tselekedte. Más az hog', ő sz. Fellege lézén már Nag'fagodnak kedves Féjje mindene hell'ett. Lám bőféges vigasztalás nélkül-is nem, hag'ta ő sz. Fellege Nag'fagodat. Szerelmes két méltóságos Fiai töltik még bé az Nag'fagod örömet, mel' most az bölts, hatalmas Isten ítéletiből ig meg-hibáladot, s-tsonkult. Ebredfel azért ha valaha, mostan az Istennek benned- való ajándékot, hitedet kivált képpen, mell'el Isten tégedet oll' bővön szeretet: mel'ből-is eddig minden nchez késértidben élrel, s-mostanki váltképpen élned parantsol, az Hit- nek Ura. Nem tiéd valósággal, hanem miénk a' bánat, kik ill' kegyes, istenfő, ill' szerentsés s-boldog, es ill' szükségés jó Gondviselőnk tul fosztattunk-meg. Oh Uram kedvez, ez Rakoci Háznak, es ennek kezében az Országot erősbéts-meg!

Tégedet pedig már, oh ig'e fog'ott s-tsak nem el-fog'ott szegén Nemzetünknek jó Fejedelme; nag' gondviselő, nag' hitű, nag' kegyesű kegyelmes Urunk: Szemünk rag'agó világa, a' mel'nél lártunk; fejünk ékes Koronája, mell'el ditsekedtünk; Nag' szerentséjű, sok áldású édes Davidunk, kinek ár'nek ában sokszor reménység felett megmaradtunk: jozan életű, fertelmes es minden gonosz élet g'ülő, meg zabolázo kedves örállonk, kinek tsak példája is sokat épéte köztünk: isteni szolgálatban, isteni tisztetnek terjészésében buzgó Jofásunk, tovább oh már nem tartoztathatunk: fén'es földi Fejedelemségednek friss palotájából, szomorú boltod felé meg-kell indétanunk! Az nag' kegyelmő jó Ur Isten, ki már lelketd kezéhez vötte;

restedet-is, sok bajos, gondos ránk vig'azafid, gondviselé-
 sid után, a földben, vége at'ai gondviselésében, őrizze, fe-
 dezgesse, es mind az fel-támadásig tartsa tsendes n'ugoda-
 lomban: az feltámadaskor pedig, nekünk-is veled e-
 g'út, adjon részt az igazaknak fel-támadásában!

A M E N ! A M E N !

MASO-

MASODIK PRÆDICATIO.

Boldog emlekezetű, eszes, okos, tudós, istenfélő, virágzo
 nag' hird' nevű Méltóságos néhai

R A K O C I S I G M O N D N A K.

Teste felet; ki minek utánna Felfejes HENRIETHAT, Felfejes
 FRIDERIKNEK, Tsch Ország néhai Királ'ának. Palatinatusi Ele-
 ktor Fejedelemnek, méltóságos kislebik Leán'át, isten szerént-való Há-
 zas társul, magának hozarván, es velle tsak három holnapig (oh igen rö-
 vid ideig) lakharván, Patakon nag' keserűséggel eltemette volna; az után
 Maga-is igen hamar, ug' mint követhető Februariusnak 4 nappán 1652
 Fogaras várában, ez halandóságnak Sárorából, szerelmes Házas-társu
 után éjeli nappali rajta való keserűségi közben, az boldog halhatatlan-
 sagra költözött; életének 29-ik esztendejében. Temettetettel
 Fejervárat az öreg Eg házban, b. o. idvezült Méltóságos
 Att'a melle 38-dik April. 1652-ben.

K E Z D E T.

VAltozásokkal, oh sok vá!tozásokkal elég'es n'o-
 morult rövid élet! mel'nek ha mi kitsin' méz-
 ze, tiz ann'i a mérge; ha mi kis jó iz benne,
 még jól meg' sem kostolhattad, keserű epével
 fordul fel. Alhatatlan vízi buborék, lévegő párah! mel' eg'
 kevesse' teczik, s meg hamar elmulik. Mel'hez képest, hell' esen
 ábrázta-ki az régi bölts; ki meg-kerderven, mit soda ez az
 élet, semmit nem felelt, hanem magát eg' kevesse' mutatta,
 s megel en' észet: jelenteni akarván, hog' ez élet tsak eg' kis

Jak. 4 14.

mutatkozás, s ottan hamar el-én'észés. Jgazán Comadia, mel'ben eg' kevés idő alatt, nag' hatalmas világi dolgok véghez mennek; míg a' tart, nag' fig'elmeletességgel f-buzdultfággal nézi minden, elmulyan, oll'á teczik mintha nem-is' lótt volna. Az kik az előt eg'kevefvel Királ'ok, Tsáfzarok, Szolgák, Rabok, Koldusok &c valának benne, tekénted hát már most, mind tsak eg' sors bélic. Az *Calculest* gondolatok szomuru Hivek! mel' hamar rendben rakja azokat az számvető, f-ki eg' pénzt, tiz pénzt, forintot, száz f-ezer forintot téfzen benne; végezvén dolgát, még jól észedben íem vehetted, hirtelen őízve vonzza azokat: mel' állapotban, mell'ik volt az tiz, a' hufz, a' száz &c gond, sőt ug'an nem-is lehet meg különböztetni.

Az Isten lelke fűhöz hasonlítja ez álhatatlan életünk. *Ef. 40. 6. Sol. 103. 15. Mat. 6. 29. Jon. 4. 6. Ef. 45. 7.* A' fű virág, mel' hamar nő, zöldül, lárafra mel' ékes, mel' kedves illatozáfra! azt mondja Jdvezetőnk, hog' még Salomon-is nem oltózót oll' frissen, mint eg' ezek köz zöl, de mint vag' on dolgok? *ha ma vannak; holnap el-hirvadnak; el-mulnak.* Minden fűvek közt penig, ug' teczik, ama Jonás Tök-szála életünknek ill' elég es változandó voltát, leg-előbben f-fontosban ábrázza. Nag' hirtelen fakad ez, néki zöldül, terjed, kedveséggel, mint valami sátorral, ez élet nehézfégi ellen, *bé fedez: bus fejeinket:* ug' ann' ira hog' *nag' vigasággal* *vigadozunk rajta.* Azonban az erőls Jehova, *ki békefeget szeret, és gonoszt teremt,* mint maga szoll az Prophetánál, minnek előtte még tsak alig kezdtük volna ez g'ön' örüfégünket, még két, három esztendőket, sőt sokszor tsak ann' i számu napokat-is nem töltöttünk volna abban; *hirtelenséggel* eg' n'avalának *férgét teremt, szel-ráogatja,* nem eg' éjel, hanem (ha ug' akarja) eg' szem pillantás alatt, minden örömünknek g'ükerét. Es leg ottan, amaz sziv bag' aztó, tson-

tokat

tokat által rágo keferüfégeknék *fuwallás, s-fütőshévsége* által, busz sziveinket en'hétő minden örömünknek kedves zöld *levél színjét, fejünk felül* oh nag' Isten, *el-hirvasztja,* el-vonja! Mel' sokszor véletlenül, f-váratlanúl esvén rajtunk, nem o-hatjuk, kedvünk ellen-is Jonások ká léfzünk; magunk nehéz töréfében, faggatáfaban, a' mi nag'ubb, Istennel pantolodó, hán' kodó gondolatokban kell eg'elednünk, tsak nem meg-is átkozzuk magunkat, halált kérvén fejünkre, ezt mondván Jonással: *Jobb, sokkal jobb meg halnunk mint el-nünk!* Sőt az békételen törődések ann' ira erőt véfznek rajtunk, hog' oll' órában kérthetne, a' Mindenható minket is: *Avag' jól tselekezel-é hog' haragszol ez el-hirvadt tök szálert? Kéfzen azt felelné, ha talám szájunk nem-is, deszívünk: jól igen-is, es mind halalig haragszunk halalig sirunk, f-a koporfo-*

ban-is sirva szállunk! Oh *vigasztalásfoknak Jstene!* oh *édes Jefusunk!* ki az meg-*Mat. 11. 28* terhelteket, és fáradtakat, oll' *keg esen* hivod hozzád a' megkőnn' ebbétefre; *keferü háborodásfokkal terhelteket,* es ug'an megfojtodott *Lelkeinknek,* bölts és a' megfáradtaknak a' megpedteknék alkalmas en'hétő szót szolni tudó n'elveddel, mell' et a' Jehova adot tenéked, *mondj hatható vigasztalást f-*

örömet, Amen! *Ef. 50. 2.*

A' FEL-VÖTTIGEK.

2. Kir. 22-dik. r. az 20-dik v.

Annak okáért im én azt tselekezem, hog' takaréttasfál a' te A'áidhoz, és takaréttasfál a' te koporfoidban békeségben, hog' ne láfsák meg a' te szemeid egész azt a' gonoszt, mell' et én hozandó vag'ok ez hell' ellen.

E ;

Tsu-

TSuda boldogi vannak az Sz. Irásnak! Sz. Máthé 5-dikben ill'eket számlál: *Bóldogok a' Lelki szegén'ek, Bóldogok az sírók zokogók, Bóldogok az éhezők, szomjuhozók, Bóldogok az szidalmaszak, g' alázatosak, a' kiket minden hamis költéssekkel terhelnek, kergetnek, üldöznek.* De nintsen meg-híg'etek külömben, mert az igazságnak szája mondta. Miképpen bóldogok a' többi között a' sírók zokogók; az istenfélő Jofias Királ'nak (kiról vannak a' fel-vött igék) állapotjában élőven ábrázza ki az Istennek Lelke. El-vezítették, vag'ug'an magok en' észítették vala el az ő előtte valo gonofz Királ'ok az Istennek Kőn vét. Ez rá találván, midjárt olvasatni kezdi maga előt; s-meg értvén abból mint elszakadt volna egész Jsaerl Istenről, s-mel' régtől fogván, és mel' rettenetesen ingerlették volna az ő Att'ai az meg-busult Istent, és immár a' boszszó állás szintén ki omlandó volna rejájok; felette igen meg-ijetkezik, a' lelke ug'an meg olvad, ruháit még-szaggatja; és nag' rémültenn küld mindjárt az Prophetákhoz, hog' végére menjen, mint léfzen már mind magának, s-mind népének dolgok Haljátok az által beszédet, mell'et az Jehova bizon'it néki az 16. v. *Azt mondja az Jehova, imé én veszedelmet hozok erre az hel're, és ennek lakosira, &c. Mert el hag'tanak engemet, és idegen Isteneknek áldoztanak, hog' ingerlenének engemet az ő kezeknek minden tsinálmán'ival: azért fel gerjedtenn marad az én busongó haragom ez hel'ellen, és el nem oltatik.* De haljátok az Sírók boldogságát-is v. 18, 19, 20: *Az Judah Királ' a' felől penig, a' ki küldött ritteket az Jehovának meg kérdése, ezt mondjátok ő néki: ig' szoll a' Jehova az Jsaerlnek Istene: Mivel meg-lág'ult szived, és meg alázad magadat a' Jehova előt, hog' hallottad a' miket ez hell' ellen s-ennek lakosi ellen szollottam, hog' pusztulásra jut, s-átkozott a' leszen, és meg szaggatván ruhádat, sirtál én*

tál én előttem; azért én-is meg hallottam, azt mondja a' Jehova. Annakokáért (ez már az boldogság) im én azt tselekezem, hog' takaréttassál a' te at' áidhoz békeségben, s-a' többi, a' mint a' felvött igékben vag'on. Mell'ekben két dolgok vannak, Elő, a' mit itt Isten ez szent Királ'nak igér: *im én azt tselekezem hog' takaréttassál a' te at' áidhoz békeségben.* Második a' mi végre ezt igéri: *hog' meg ne lássák a' te szemeid egész azt a' gonofzt, &c.*

Honnan ill'en Tanuságot hozok ki:

Az veszett időkben, az isteni félelemmel, böltseséggel, Tanuság tanátsal, értékkel és hatalommal elől járó Embereknek halálok, ő magoknak ug'an n'ereség; de az meg-maradtaknak szokszor jövendo nag' romlásnak és veszedelemnek jelensége, s-hirtétel a' felől.

Ez ennek az hel'nek Tanusága. Erről szollok én most, Isten velem lévén. Mel'et egészen, rövidségnek s-nag'ubb haszonnak, nag'ubb vigasztalásnak okaért, nem eg'ébünné, hanem tsak ez kezünkben lévő igékből, s-ez Historiából mutatok s-ál latok meg.

Két ága az Tanuságnak: Eg'ik ez: *Eőmagoknak n'ereség,* Másik ez: *az meg-maradtaknak, jövendo veszedelem felől tsak hirtétel.*

Eőmagoknak (az istenfélő, nag' embereknek) az ő hirtelen N'ereség meg halások) n'ereség. Mitsoda val'on? *Hat n'ereségeknék tanáljuk ez Igékben fundamentumát.* 1. ez igétskében vag'on: *Annakokáért.* Azt mondja vala tsak az elébb: *mivel meg-lág'ult szived, és meg alázad magad, &c. annakokáért, &c.* Mel' foglalással jelentetik, hog' Isten azt ő véllé, annak az ő kegyel'ségének g'ümöltévül tselekefzi, és hog' kedvelli az ő poenitentia-tartását. Ihol duplás itt az N'ereség: *első,* hog'

hog' keg'efség jutalma, az isten félő nag' Embereknek il'en modon való halálok. *Másodikhog'* bizonn'al kedvelli Isten az ő poenitentia tartásokot keg'efségeket, eg'ébként Isten annak jutalmat nem igérne. 2. N'ereség ez szóban vag'on: *takaréttasál*; az Sido szónak (ἥρα) igazán ez az eréje. Esaiásnál-is, ígélet formában ezen szóval él az Istennek lelke: *az gonosznak eljövetele előtt el-takaréttatik*, eiszedegettetik *az igaz*. Tulajdonúl az földnek terméfi szedegettetnek takaréttatnak-bé. Esaiásnál ellenében vettetik ez szó az *el-vésznek*. mint ha mondaná: Az igaz mikor meg-hal, ug' tartja, ug'an e' világ, mintha el-vészne, de nem vész, nem hagat-tatik kinn el-tapodásra, hanem mint Christus verének g'ö-möltse, mint Isten kedves szöleje, mint tiszta buza, idejénkorán bétakaréttatik az ő tsűriben, az az, *az örökké való örömben*: *hog' ott leg'enek a' hól Christus vag'on, hog' lassák az ő ditsőséget, mell'et az At'a adot néki*. 3-dik N'ereség ez szóban fundáltatik, *az te at'a idhoz*. Ez szollásnak formáján az Ov Testamentumban érttetetik közönséges halál; de eg' szerfmind az hiveknek ezzel az-is jelentetett, hog' ők meg-halván, ug'an valófaggal-is az ő att'okhoz, elejekhez mentenek. Mint? az testnek el-meneteli felől továbbá szöll; hat lelkekben. De hova az At'ákhoz? Vannak az Ov Testamentumbéli At'ák ellen oll' boszszusok, kik azt velik hog' pekolban, tsak hog' nem az alsó fenekére annak, hanem az harmadik boltozat'aban, mell'et At'ák Lymbusának neveznek. Ezt pedig abbol az fundamentumjokból, mivel nem hiszik hog' tsak eg' hive-is Istennek az égben ment volna, Christus oda menetelének előtte. De nem igaz ez; mert *Ill'és* felől n'ilván állattatik, hog' forgószélben az EGBEN ment. Salamon idejében-is oda fel mentek az Lelkek, mert ezt mondja a Prædicátor kőn'vben: *az ember lelke fel-még'en*.

Kir. 2. k. 2.
7. az 11. 9.
Prædic. 3.
21.

még'en. Leg világosban Sz. Pál: *Az keresztnék véri által, meg-békeltette, mind az mell'ek az földön, mind a' mik az égben vannak*. Ihól mel' ki-fejezve mondja hog' lőttek légen az égben, a' kiket Christus midőn meg halna, meg békeltetet az At'ával. De vall'on kik lehettek azok? Az Ang'alog nem lehettek, kik holot nem vétettek, nem szükölködtenek békeltetés nélkül. Hát az Christus halála előtt meg-holt Ov Testamentumi Hiveknek kellett azoknak lenni. Kerden, ismét, vall'on mitsoda Att'aihoz igeri Isten Josiásnak, hog' szegedettetik? Mert jól tudjuk hog' a' legközelb-való Att'ai Amon s-*Manasche* igen gonosz istentelen emberek voltak? N'ilya más Att'airol az az Eleiről szöll, ug' mint Ezechiasról, Josaphatról &c Davidról, Abrahamról &c Jg' fejezi ezt ki az Új Testamentumnak szollása, mel' mindent világosban jelent: *Le-telepednek ug' mond, Abrahámmal, Jsaakkal, Jakobbal, az menn'eknek Országában*. Hiszem n'ereség hát az isteni felelemmel &c tündöklőknek, mikoron az gonosz időben ki ragattatnak; mert idvezült édes att'okhoz ann'okhoz s-több Szerelmesekekhez mennek az örök-ké-való örömben. 4-dik N'ereség itt vag'on: *takaréttasál a' te koporsoidban*. 2. Kron. K. 35. r. az 24. 7. ig' vag'on: *el-temetteték az ő eleinek koporsóiban*: Azok hivattatnak azért ő koporsóinak, mell'ek néki s-a' több maradékoknak rendeltetnek: Azt akarja jelenteni, hog' nem idegen hell'en, hanem *otthonn s-tiszteségesen* temettetik-el. N'erik hát ebben-is a' mel' nag' istenfelők gonosz időkben hálnak-meg: kiket nem ebek, nem disznók, nem farkasok szagatnak-el, nem rokák, szarkák, varják &c hiznak testeken, mint az hadakban el-esteken g'akran; nem eltemetetlenül maradnak, hanem honn'okban tiszteséges el-takaréttást ad nekik az Ur Isten, jövendő boldog fel támadásnak remensége a-lat.

Mat. 8. 12.

4.

5. lat. Ez is nem kitsin' világi n'ereség. 5-dik N'ereség ebben vag'on: el-takaréttatol *bekeségben*. Három féle az békeség: *Istennel, magunkal, f' Eg'ebekkel- való*. Mindenik féle bekéleget igiri itt Isten Josiásnak. Mert a' mi az ellőt f' masodikat illeti, meg-igazult volt ez sz. Kiral' a' jövendő Mesiásban- valo hitinek általa; és ig' békéleget n'ert Istennél, f'a' maga lelki- esméretivel. Ezek felől nintsen semmi kétfég; hanem az a' kérdés, mint takaréttatott külső az az Eg'ebekkel- való békeségben; mert tagadhatatlan dolog, hog' hadban veszet (mint mi szollunk) ez szent Kiral'? Felel. Jtu Isten az Békéleget nem veti valamel' izemel' szerent- való n'avalának vag' esetnek ellenében; hanem annak az közönféges romlásnak, mel' ról az Törven'ben Juda és Jerusaleml ellen szö' vag'on, mel' is szintén az ajtajok ellőt valamimár. Sőt ann'ira nem ártot az az eset; az Josias békeségének, hog' inkább a' fogta őtet mint valamel' *Lothot* kézen, a' ragadta hirtelen ki az jövendő nag' veszedelem ellől, hog' ő azt meg ne érne. Jhol itt is, mel' nag' az keg'ességgel ellökeltős Nag' Embereknek az halálban az ő N'ereségek: kik mint az istenes vén *Simeon* akkor *botsattanak- el bekével*, az az, Istennel f' magok lelkék esmeretivel f' eg'ebekkel- való békeségben; f' *Loth- ként* mint eg' ug'an kézen fodva ragadtatnak- ki, Istennek rettenetes tüzes haragja ellőt. 6-dik N'ereség, ez: *hog' ne lássák meg a' te szemeid egész azt a' gonoszt, mell' et én ez hell' ellen hozandó vag'ok*. Mert tsak ottan hamar, miket kellett- volna érni f' nézni? Az következendő 23-dik részben vannak azok: ug' mint, (hog' a' maga szemell'eben elhetendőket, ing'en számban se vessem;) szerelmes g'ermekinek szörn'ü veszedelmeket, kik közzül némel'eket, az ellenség rá jován, Kiral' fágából ki- vetet, meg- kötözte, magokat, ann'okat, edes g'ermekket,

Luk. 2. 29.

6.

kekét, f-ug' vitték az keserves rabságra, mint *Jehoachast, Jehoachint*. Némell'eknek magok szemek ellőt edes g'ermekit fel- mészarlották, magának izemeit ki- tolták, f- vakon, tsintsérben f- valban fogságra vitték, mint *Zedechiást*. Az népet, mint valami tsordát, foltonként hajtották- el. Az egész világon hires neves Templumot es várost, oh nag' Isten elhánták, égették! Ezeket f- több számtalan e' féleket kellett- volna Josiásnak nezni. Minémő nag' veszedelem ellőt, ládde Isten, az ill' en keg'ességgel &c ellökeltős nag' Embereket, a' halál által ragadja- ki; es mint valami Mosefeket, az *kőszikla hasadékjában*, mint Jlléfeket az *barlangban*, az *rettenetes fergeteg ellőt*, *bé rejti* az ő rejtekiben...
Mell'et nem tsak példával, hanem n' ilvánfágos igerettel is meg erősítet Isten Esaiásnál 57. r. az 5. vsben: *az veszedelem ellőt el- szedegettetik az igaz, békeségbémégen, és n' ug'szik az ő ág- as- hazaiban*. Látjátok mint n'ereség az Hiveknek az halál, mint Sz. Pal mőndja maga felől: leg- inkább f- akkor, mikor az gonosz a' veszedelmes időkben ragadtatnak- ki.

De ellenben, a' mint a' Tanufágnak *Második ága* tartja, ug'an azon dolog az meg- maradtaknak g' akrabban, tsak jövendő nag' romlás felől való hirtétel. Bizon'étsuk meg ezt is, ug'an tsak ezen Igékből f- Historiából. *Első Gonosz itt*, az n' ilván való nag' *Kárvallás*. Mert a' keg'ességgel, ranátsal, böltse- séggel, &c. ellökeltős emberektől, kik mint meg meg ann' i Mosefek, *törésinken állanak*, nehéz időkben meg- fosztatni, avag' nem meg sirathatatlan kárvallás- é? Nem szük- ség hog' ezt senki szaporétsa; elég világos f- terhes az Isten fen' egetése Esaiásnál 3. r. 2, 3. vl. *Imé az Ur, az seregeknek Jehovah Istene, el- szedi az istápot, és pálcázát*. Vall'on mitsoda ez? a' *hatalmas* ug' mőnd, a' *gondvifellőt*, a' *prophatát*, az be-

Mos. 2. K.

33.

Kir. 1. K.

19.

Phil. 1. 22.

Kir- Gal.

láfok.

1.

tsületest, *f-az tanátosft.* Mert mind istápok ezek. Mitsoda az istáp, ol' támasz, segéd, mel'hez tartozkodik az erőtelen, hog' el ne esék. Ig' az tárfafágoknak, g'amoli, creji ezek, kik el-vétettetvén el szedettetvén mellőlők, nem lehet különben, hanem el romlanak azok. Haljátok meg az utánna következendõ nag' gonoszokat, mel'eket Isten maga számlál: *Es adok ug' mond, nekik g'ermek (az az esztelen) Tiszteket;* mert nem idővel hanem eszszel g'ermeket ért; holot *Josias-is* n'olcz esztendõs korában tétetett volt Királjâ. Mond továbbâ: *és az g'ermekek uralkodnak rajtok. Es ill'en módon, az nép közöt eg'ik az másikat meg-nomorétja: és az g'ermek az Vèn emberen, f-az el-vetett az tiszteletesen hatalmaskodik.* Mel'ek igazsághoz szokott betsületes embernek, még a' halálnál-is keferübnek teczenek. De még ezek tsak benn való gonoszok; a' kivõl jövendõ veszedelemnek (mel' már az *Második rendbéli Kár,*) a' leg iszon'atosbak. Mell'eknek-is bizonyos jelensége, az keg'ességgel, tanátsal, értékkel, &c. elõ kelhetõs Embereknek halálok az vesett idõkbê. Közönfeges regulában adá ezt ki Isten, Esa. 57. az 5. v. *az keg'es emberek az jövendõ veszedelem elõt szedegettetnek el;* f- még pedig szokszor az ottan mindjárt következendõ veszedelem elõt, mint Josias, kinek halála után, tsak három holnappal, mindjárt kezdõdék az közönfeges romlas; mel' osztán mind nevedkten nevedket, miglen meg-emészette õket. Ug'an-is mikor a' Gazda el-han'atlott házából hordozoskodik, jele hog' el-dül az, avag' el-hánja maga.

Bir. 16. 29, Hog' *Sámson* ama' fõ két *Ofzlopokat*, az Philistausoknak Játék nézo nag' tsürjök alol el rándéta, le kelle annak omlani nag' zuhanással, mel' oda õlé az Philistausokat. *Loth* alig jöheté ki Sodomából, mindjárt erede az égbõl az hallatlan tüzes esõ. Még az természetben-is bé vag'on ez oltya: az Elztrag,

fets-

fetske, meg érzik a' telet, f-jó idején el mennek elõtte: a' hang'ák az áradások elõt, idején ki-költöznek tojásokkal a' földbõl. A' mel' darab földön, induiás következik, az ott lako madarak jo eleve el mennek onnét. De hadjuk el ezeket; térjünk a' mi textufunkra, és az Isaiásbol bé hozott helyre. *El-takaréttani szedegettetni* mondatik vala ott *az Igaz;* mel'ben az természeteknek bé-takarétására mondók hog' néz az Isten Lelke. Mikor az mezõrõl a' buza f-egéb takarmán' bé takaréttatik, mi követi mindjárt a' mezõt? meg-szabadétják azt, f-mindenfelé marhâ râ hajtának: mel'ek mindent el-gázolnak, hán'nak, turnak, tapodnak. Ha ki gondviféletlenségbõl az õ vetésit oda ki hadta, vag' hog' nem serén'kedet a' bé takaréttában, vag' hog' kéfõn vetet volt, hanem ha jól békerteli, árkolja f-örizi (mel' igen bajos dolog) hir löttig mind oda lesznek, nem vészi annak hafznát fenki. Ig' szokot következni az állapot, midõn az veszett idõkben Isten az keg'ességgel, &c. elõ kelhetõs embereket az halál által, mint õ g'õn örüfuges takarmán'it el-takaréttja; tsak a' fok pufztulás f-romlás következik utánna.

De talám ki-fogsz, f-magadat ezzel kuntatod: *Tsak az én értemre sem mindenkor következet ig' a' dolog? Felel, Vedd eszedben, 1. az veszett idõkben, mondom én, f-leg-g'akrabban. 2. Osztán nem kéfõ még: Avag' az Isten keg'ességének, türesének, és harag-tartoztatásának gaz dagsagát meg-utalod-e, nem tudván hog' az õ keg'elmeffége tégedet meg-téresre indét?* 3. Ki tudja, talám el-is kezdõdõt már, tsak hog' te nem tudod esmérni f-érzeni, mint kétfégnelkül az Sidók, Josias' halála után, mikor még tsak adó fizetõkke tétettek volna. Paró Neconak Ægyptus Királ'ának. Oh annál retteneteseb jelenlég ez! fõkkel szõrn'ebb ütést jelent ez hátra lenni,

F 3

mel-

2. Kir. 6.
22. 1.

2.

Kir. 2. k. 23

Bir. 16. 29,

30.

Mos. 1. k. 19.

Rom. 2. 4

Kir. 2. k.
23. 33.

46 *MASODIK PRAEDICATIO.*
Jer. 5. 3. mell'el ofztán valóban fel-serkenj; *Oh Jehova* (ig' panaszo-
kodot Jeremias mindjárt a Josiás halála után) *veredőket, de*
nem faj; meg-emésztedőket, de nem akarják venni a tanétást,
az ő orcájok kemények voltak a kősziklánál, nem akartak meg-
térni. Annakokáért (ig' vag' on az 6-dik verben) *megszaggat-*
ja őket az Orozslán az erdőből, es az pusztában lakozó farkai, az
az Nabugodonosor s-többek, elpusztitják őket. Hijában-va-
ló fogások azért e' félek.

Hajsznai. *Hajsznai a Tanusagnak.* Az jól itélni nem tudóknak baj
ítéleteket czáfolja ez meg. Kik ha az ill'eneket meg-halni
latják, annál inkább ha Jfjuságokban, kiváltképpen hava-
lami szerentsetlenség miat, ig' szoktak szolni: Am ezért
s-amazért vága ki Isten; holot tégedet gonosztévőt, es i-
stentelent tegedet vág ki; az istenfélőket pedig nem kivág-
ja, hanem a' mint meg értők elszedi el-takaritja. Nem kell
kerleni, soka motskolták ez ifjui Sz. Királ't-is, kiváltkép-
pen hog' ill' véletlen veszel' efék rajta. Elsőben-is ama Re-
gisfégefsek, Szokásoktul függők, kiknek az reformatio, az
Vallásban való jobbítás (mel'et ol' nevezetessen s-fén' c'sen
tselekedék) nem fér vala fogokra: ám szépen jára ug' mőd-
ták, mind az szép rendtartásoknak, isteni-tiszteleteknek
meg változtatása, az fok ujetások hozták az ő fejere a' ve-
szedelmet. De kettők kérddhettének volna e' féle hamis i-
telettel itélőktől. 1. Josiás Királ' mit vétet, midőn mind a-
zokat az rosz szokásokat s-bálván'ozásokat meg-haboretá
s-ki-háná? avag' azt-e hog' nem gondolt azzal hog' bot-
ránkozással, meg-haborodással, maga fok galázatjával es
haborúság indétással-is eshetnék az a' dolog? Nilva ezzel
nem: mert kezében vala már az Isten Kön've, mel' hez
minden Királ'okat nag' erőis kötelezéssel kötelez Isten.
Mos. 5. K. 17. r. az 29. y. ott olvasta Istennek mind azok el-
len-

MASODIK PRAEDICATIO. 47
len-való rettenetes átkát: mell'en az ő szive meg reszke-
tet, es keferűféggel ug' an meg olvadot; s-még pedig nem,
csak el'mulolan, mint az Achábé hasonló állapotban, ha-
nem mint Jeremiafnak, *egető tűzül rekedvén az tsont' ai köz-*
ze, nem talált nyugodalmat, valamig mindeneket ez Isten
törvén'e szerént meg nem jobbítottat. Nem volt hát ez
vétek, hanem tulajdon az, a' mit Isten benne ill' igen ditsér.
De 2. talám az *Kárt-is*, mell'et vélték hog' valót volna,
hántorgatják. De kérlek mi kára volt ebben ez Szent Ki-
rál'nak? hanem ha ez hog' ill' álhatatlan, s-a' jó Lelkeket-is
g'akrabban meg fertezettő gonosz életben. magát több
ideig nem ferteztethette? vag' az hog' ill' hamar nyugodni
ment, s-nem han'odot még többet? Nag' kár! Ha pedig
azt forgatták, hog' ill' keveset királ'kodhatot, fok s'ep javai-
val nem élhetet tovább. Halladé! főt ann'it királ'kodot,
az ő valóságos Királ'i tisztiben an'it vitt végben, hog' min-
den lág' melég Királ'ok előtté felén'it sem; az buzgók pedig
mind ofzveséggel sem többet. Nag' ubbat mond az Isten-
nek Lelke. Kir. 2. k. 23. 25. v: *Nem volt ug' mond, hozzá ha-*
sonló Királ' ő előtté, ki meg tért volna az Istenhez oll' tel' es sziv-
ből, &c. szinteden szintén (haljátok ezt) *a' Mosés törvén'e sze-*
rént; es utánna sem támadot hozzá hasonló. A' mi a' méltosá-
got s-e' világi jokat illeti mitsodák azok? a' jövendőknek
árn' éki, s-még pedig igen mulandók, es a' mell'ek idveségre
artnak inkább a' közönféges veszettség szerént, mint sem
használnak: Mel'ek hel'ett, ama' meg hinvadhatatlan Co-
ronát-is es örök életet örökül vőtte el Josiás, s-vészik min-
den Hivek.

2. *Hajszon,* Feddés-is vag' on itt azok ellen, kik e' féle
istenfélő nag' embereknek halálán, tsuda mint meg vidul-
nak! rosz jel! mint meg értők; főt derekas gonoszságnak
jeg'e

Kir. 1. k.
21. 27.
Jer. 20. 9.

2.
L'ist' odá-
fel.

jeg'ez, Jer. 5. 3. De ugan minek örülnek, midőn ez ill'énag' hasznos emberek meg-halnak? Mert a' mi a' Vallást nézi, azt nem kell féltetni, mert nem emberi erőn s-oltalmon e-pült az. Vag' hog' már inkább zabola nélkül lehecz? Tud-dé a' szájára erefttett délczeg ló mint jár hamar nap! vag' hog' tenéked-is több jut már az Uraságban! Ez-is haszon-talan reménység; mert az köszönseges jo, mel' fundamen-tuma az külön külön valónak, el fordulvan; oda kell a' te haznodnak-is sükségképpen lenni. Vag' talam végezetre annak örülsz, mint a' Josiás vesztén örvendezők hog' im-már, az ill' istenfelő Nag' rendek által kezdődött *reforma-tiók jobbétások*, farban romlanak; s- megint a' régi szokások ál-nak helyben! Rosz, igen rosz öröm! mert tulajdon ez volt. a' mi az Sidó népre, az Isten meg olthatatlan haragjának tű-zét, fel-g'ujtotta.

3. *Haszon.* Mikor az ill'en istenfelő, nag' remenységű használatos Embereket, látjuk hog' az vesztet időkben meg-halnak, tudván hog' jóvendő nag' veszedelemnek mutato-ja az; soha azt siktetfőgre ne vegük. Hat mit kell mivelni?
1. Az testi bátorságot kell szemünkből kiűtnünk. 2. Nil-vánlagos nag' Kárvallásunkat kell meg-ésmérnünk. 3. Az Bűnökre, mel'ekkel Istent fel ingerletűk, hog' éféle igen-szükséges Nag' Embereket el szedegefsen közzölünk, kel-gondolatinkat vetnünk, szokat kell igen szorgalmato-lsan fel-kerefsnünk. 4. Meg kell Istenhez ternünk. Az testi bátorságnak álmat kiűthetni, azoknak a' miket már meg-hallottunk, igen serén s-fontos meg-vizsgálásával. Ug' képzéd elmédben, mikor e' feléket lacz, mintha valamel' Tselédes Gazdát latnál hog' ragadozza eg'mását füstölgő házából, mel'ből mindjárt által láthadd, hog' ezentül rom-lás csik azon a' házon. Ann' inak veld, mintha Lothot néz-
nép

néd ki-vitetni Sodomából: mintha a' Gondvifelő a' ter-méft takaréttatná, s-a' tarló ezentől meg-szabadulván, az egész mező el-gázoltatik, tapodtatik. Mel' et ha nem tsele-kezzel, maga az veszedelem mel' mindjárt rajtad leszen., pattantjaki az álmat szemedből. 2. Károdnak valólagos' meg-ésméréfere szolgálni fog, az megholt Nag' Rend ajan-dékinak, es minden hasznos tekéntetefségének kellete-keppen-való meg-fontolása; ann'ival-is inkább, hasenkit avag' igen keveset lácz, a' kik helyekben valók lehetnének.
3. Az vetkeket akarván vizgálni, menjünk végére, minémő vetkekkel szokot Isten fel ingerlődni, hog' minket il' szük-séges Ofzlopinktul foszszon-meg. Sorfal-is ha eg'ébként nem lehet, elő keresséfsük, es mint meg meg ann' i *Achanó-Jos. 7. 18.* kat, n'akon kötve vonogáljunk Isten eleiben. Ez arant-is' nem viszlek mefszére; tekéntsünk ismet az fel-vőtt igék-ben es az Historiában. Holot két rendbéli bűnöket találók: *Közfősegeseket, s- Kivaltkeppen-valókat.* A' *Közfősegesek* vol-tak, 1. *Bálván'ozásban rettenetes bémérülés,* es abban az gonofs Királ'okkal meg-eg'ezes. Mert hól s-mikor mondot ellenek ez elmerült gonofs nép az gonofs Királ'oknak; ho-lot igen-is tartoztanak volna véle? Mert mikor az alsőbb Urunk az felsőbb ellen parantsol, nem tattozunk meg fos-gadni. *Mert Istennek kell inkább engedni hog' nem embereknek.* Vag' ha azt nem mérték, avag' tsak mikor hoközre, Királ' nélkül voltanak; leg inkább Josias Királ' idejének kezde-tiben, a' mikor ez szent Királ' még tsak 8. esztendős g'er-mek lévén, sok ideig az Országot ők igazgatták, mit nem-vihetnek volna végben? de nem volt szivek hozzá. Mel'hez képest Jeremiafnál, ki Josias idejében prophetalt, *Jer. 1. 12.* szintén ug' pirongatja Isten őket, mintha tsak magok vet-keztenek volna: *Almélkodjatok-el egekezzen, es iszon'odjatok.* *13. 28.*

Mert két gonosz ságot tött az én népem: engemet elő vizeknek kúsját elhog'ot, hog' ásnának magoknak kutakat, megomladozott viz nélkül való kutakat. Az te Varósidnak szármok szerént az te Istenid Juda. Mel'ben oll' igen belé-is merültenek zabállottanak volt, hog' immár Isten tovább nem várokozhatnék. Es ig' ök szerették magoknak hog' sietne Isten ki-ragadni, ez isten félő Királ't, hog' se várakodni az ő kedveért ne-kellene; se az több gonoszokkal egg'üt ne szen vedne. 2-dik közönséges vetkek, az gonoszbol- valo meg jobbulásnak eszközeinek elrekkentése. Nezzétek, elen' éztették volt az Isten Kőn'vét, hanem ez szent Királ' keresteté fel. Mi fel-találhatták volna ezt ő magok-is, mert nem igen régen vesztet volt-el, vag' Manasének ez Josiás Királ' Nag' att'ának, vag' pedig Amonnak kiédes att'a volt, idejekben: jól rá emlékeztenek arra sokan; de nem kellett, hog' annál inkább meg maradhasanak az balván'ozo életben. Az nállok lévő párok-is, hiszem szolgálhattának volna nekik, de tsak félre tőttek, vag' a' gonosz Királ'oknak kőnn'en ki adták, ha mikor bé-fizdedtek azokat: nem lévén az a' jó indulat bennük, mel' az üldöző Tsászárok, nevezet szerent Diocletianus idétt vala az Kereszt'énekben, kik életeket ad ták inkább ki, hog' nem az szent kőn'vet az elégetésre; sőt a' kik a' nag' félelemnek miatta ki adták-is, Traditoroknak áruloknak hijták érette.

Az kiváltképpen valo bűnök-is Két karban vannak. Az első karban in defectu a' lineánál alább, 1. Az Isten e'béli nag' kegg' elmefegének ki ill' kegg'es, értelmes, &c. elől járokat adot, nem betsüllése. Mi nem vág'ott volna ez nép nag'ubb részént ill'en Királ'ra. Jussón eizünkben mit montak az Résgülegések f-Szokáfosnak az első Haszonban. életében-is sokat futtogtak e'félüket ő ellenc. Elsőben-is mikoron arra

az jc-

az jeles nag' reformatiora Meg jobbétáfra készülne, és az háládatlan Népet szolétaná arra: Híszedé hog' fokak, mint Ezechiást hasonlo ug'ben, tsak meg nem guggolták volna vélle. De leg inkább, hog' osztán hozzá foga a' hoz a' bajos isteni szent munkához: hog' tell' eséggel mindeneket, akar mel' régiek lőttenek-is azok, minémővek valának a' többi közöt, ama' magas helyek, mell'eket még Salamon Királ' éppettezet vala az ő Feleféginék, Jerusálem ellenében; és mindenegyet, tsak mi kis rendtartáskát-is, f-több mindent, nag'ot, kitsin't, valamell'ek az Isten regulájával a' Sz. Irással őszve nem illenek vala; az bálván'ozásnak még tsak n'omjait-is, válogattatlanul el-töről ki-veszt vala az Isten népe között. Mel'ért-is mondatik felőle, hog' nem volt neki mássa az Isten ditsősiségehez valo buzgoságban, f-hozzá hasonló Királ', sem előtte sem utánna. Mel' men'i fok bal itéletet, rágalmazást, szidalmat, dühős fenekedéseket szokot lég'en magával hozni, minden időbéli állapot, f-a' mostani-is kelletténél-is inkább bizonyétja. Azért sietet f-siet-is Isten, az ő drágag'ong'eit ill' istentelen semmire tartásból ki menteni, f-magához venni. 2-dik Kiváltképpen valo bűn, az Meg jobbulás Eszközeinek, mikor Isten azokkal kínál, vag' nem vétele, vag' tsak immel ámmal vétele. Mikor Isten Josiás idejében, az el vesztett Sz. kőn'vet kézhez jutató, azt véledé hog' eg'aránt kapot volna a' Sidó nép ez szent Királ' al azon' tscelekedeti külömben mutatja. Sőt azt jelentj Jeremiás hog' el ment ő azzal a' Néphez, f-nem vőtte, sőt a' kösziklánál inkább meg keménn'etette magát, tsak áltájában nem akart meg térni. f-azt mondta a' Propheta magában: Bizon' parasztokezek, bolondok, mert nem tudják az Urnak utat, az ő Isteneknek itéletét. El meg'ek a' fő emberekhez, és szollok nekik, mert ök tudják az ő Uroknak utát, az ő Isteneknek itéletét. De azok-is el-

G 2

vetes.

Kron. 2. K.
30. 10.Kisr. 2. K.
23. 13.Jer. 9. 30
4. 5.

vetették az igát, ki rontották a jármat: az az, nem találkozot, a' ki rá fige'lmezet volna. 3-dik kiváltképpen való vétek, az *penitentiara*, mikor arra hij Isten, *nem igaz szívvel való magunk adása*; s-a kevés igazán ke'sergő Lelkekkel nem eg'aránt való meg illetődés. Josiást ug'an itt sirni, ruháit meg szag-gatni, Istennek meg engedzteléséről szorgalmatoskodni olvassuk, dehog' az Nép-is véle eg'g'üt azont mivelte volna, nem olvassuk. Sőt ha mit, többire majd erővel tselekedet is, az-is tsak hypocriticalág volt, azután azt-is megbánta; s-még pedig ol'kor, a' mikor már egész az a veszedelē mel'ról itt jövendöltet Isten, sejkē tőlt vala. Jeremiásnál 44-ben vag'on a' *historia* meg-irva: Mikor már Ægyptusban volna, az veszedelemtől meg maradt nép (a' hová futot vala az Babyloniai Királ'tul féltében, mint hog' Godoliast a' kit eleikben rendelt volt, ag'on verték volna,) és Isten izenné nekik, hog' meg gondolnák mi eset rajtok, az fok teméntelen bálván'ozásért tsak nem régen, az az hog' Isten Őket az ō fok szép intésinek meg-vetéséért le-vágatta, elpusztította Országokat, s-foglagra vitette az nag'ubb s-jobb részt, hag'nák-el avág' tsak ez után már, a' bálván'ozást; mert bizony al feg'verrel, éh'léggel és dōggel ōlné meg itt Ægyptusban is ōket. Hald meg Istenért, igaz magadra szabással, mit felelt az alig akadt vajut maradék nép: *Az szót, mell'et szolítá lminékünk az Urnak nevében, nem akarjuk tőled hallani. Hanem azt tselekedjük a' mi ki származot a' mi szájunkból, hog' áldozatot teg'ünk az égen való állatoknak, és nekik itali áldozattal áldozunk, miképpen tselekedtünk mi, és a' mi atáink, és a' mi Kiráink, és a' mi hadnag'ink Judának Városiban, és Jerusalemnak uozáin, és bé tőltünk ken'érrel, és g'ön'örűségben voltunk, és semmi gonoszt nem láttunk. Mioltától fogva pedig, az égen való állatoknak, nem kezdünk áldozni, minden nélkül szü-*

Es. 44. 16.
17. 18.

kölkö-

kölködünk, feg'ver és dōg halál miat meg emészterünk.

Ezek a' kiváltképpen való Bűnök *in defectu*. A' felettébb benne el menésnek vétké *in Excessu* (mert attul-is meg esik gyakran) az ill'en nag' ke'és értelmes és értekes Rendeknek *kellété felet szeretése*, betsüllése, s-a *bennük való bizás*. Nem kell kétleni hog' Josiással-is, a' kevés jók, kik közzül való lön *Jeremias*-is, azt nem miveltek. Azonban, Istennek nag' erő's fogadása tartja, hog' *az ō ditsőséget másnak nem adja.* *Es. 42. 16.* Ha azért az emberek adnak tsak mi kitsin it-is abból, elszokta hávétani az akadált, hog' se az Istent meg ne fosz-szák a' mi az ōvé, sem az ō magok Lelkek ellen ne vétsenek. De mitsoda kelleto felet szeretni az ill'eneket? Nem ug' itélmi felölők, mint Istennek tsupa azon tsak czközeci felöl, hanem fell'ebb annál. Mondhatja: Mitsoda kereszt'én ember volna, a' ki azt tselekedné? Két képpen léssen az, *ig' enessen vag' n' ilván*, mell'et könn'ebb el kerülni; vag' *alattowaban*, mell'nek nehezebb ellene állani. E' pedig ig' léssen, ha e' nag' istenes, &c. Embereknek kedvökért, sok kereszt'eni tiszteinket el hag'uk mulatjuk, vag' ha nem-is, mindazáltal nem kelleto szerént való modon és mérték szeréart tselekedjük azokat. *Az Urban tartozunk ōket szeretünk s-betsülnünk.* De mit téssen ez? Meg tanét erre az *Ap. postol. 1. Cor. 7. 29, 30.* *A' kiknek vagon, ug' tartsák mint ha nem-is volna, a' kik sirnak, mint ha nem-is sirnának, &c.* mert el mulik e' világ és annak ábrázatja.

Ezek s-több fok e' félék a' Bűnök, mel'ek Istent fél'ingerlik, hog' siesse ki ragadni az ke'éséggel böltseggel és hatalommal elő kelő nag' embereket, azoknak nag' n'ereségekre, az meg maradtaknak pedig meg sirathatatlan károokra. Ha ezekre szemeinket s-sziveinket nem fordítjuk meg nem, esmérjük, szivből meg nem siratjuk, és az Istent Christusban ezekről, mind ezek

ezeknek igaz és valóságos meg utállása, el hag'ása és magunknak meg jobbétása által, meg nem engedtejük követjük; meg nem szűnik az Ur tőlünk valamig minden. Oszlopokat, minden Lothokat, Mofeseket, Pálokat, &c. (kiknek kedvéért kedvez a mi Sodománknak, Hajónknak) ki nem ragadozza; hog' osztán senkit nem nézven. Őntse ki az ő langaló haragját, miglen mind meg nem emésztetünk.

Nofza azért ug'an most, ez nag' s-több sok rettenetes bűneinket meg esmérvén, adjuk igaz poenitentiára Lelkeinket, és igaz magunk meg-alázásabā Christus, által, áljunk a Törésre Mofessel a' meg haragutt Isten eleiben, Itálám még meg kérelhetjük, nem, mondván utolso sententiát még reánk, mint a' Sidokra, *az mellettek való törekedéseket-is meg-*

Jer. 11. 14. tiltván. De talám nem mindjárt vehetitek elzetekben hól kezdjétek?

Tekéntsetek ez fekete g'aszszal bé-vont szomoru zselére. kit zártatok ide? Leg elsőben-is szegén' marokni Mag'ar nép, Erdél' s-Mag'ar Ország, te fontold meg keserű nag' kárvallásodat. Az erővel, s-ferén'séggel virágzó Jfjudság, tsak magán-is az Országoknak leg drágább kéntseknek esmértetet eleitől fogva, honnan költ ez köz mondás. *Venek eszével s-Jfjak erejével.* Tenéked lásd-meg kérlek, az irig' halál, g'önörűféges g'ermekdéd terméken' fadat vágta ki kertedből! nem tsak közönféges erőis Jfjad, hanem egész minden jó Jfjaidnak kellő szép ékes virág szála, minémövel nehéz meg mondani, ha tündöklöttél-é valaha: zóldellő borostánod, kinek árnyékában, sok felől való rád töréseknek süttős hévílegek ellő,rcménlitted hog' meg maradhac, ez hiszem tölled oda! kevés számu, haza hasznára serdült erőis Jfjaidnak, sőt az erónél-is szűkségeis, s-sok ősz fejeket

fejeket fel'ül haladó tanátsofságodnak, és bölts értelmess' voltodnak, mell'el meszszére-is hire-is valál: s-czekhez képeft, Isten után való nag' reménfégidnek summáját takaréttod ezentül sitban! Oh buban merült, oh n'omorult, szegén' Haza! Kin eg'ik keserves kárvallásnak *örmén'e a' másikat hija*, mig majd el burulsz, s-el fog'cz tell'eséggel! *Solt. 42. Last erről az kövekre zendő III-dik Prædicatio.* Oda vannak már tölled régen, régi erőis oszlopid! A hires neves, s-ol' fok időkig virágzó BATHORI Háznak, majd emlekezeti-is el-fog'! Az Tündöklő BETLEN Familia, ki alat ki tépődött ízár'n'ad, nőjni kezdet vala, mel' hamar elen'észék! Ez eg'etlen eg' Isten után való remén'ed-is, az Fén'es RAKOCI Nemzet, im oh mint meg bomla, s-ha a' nag' irgalmu Isten nem kőn'örül vala, tsak nem mind el-bomla!

Hát a' te karod, Isten An'aszenteg'háza, ez meg betsülhetetlen vesztességben, mitsoda? nints a' ki meg mondhasa. Azzal ditsekedik Dávid a' 119 Soltárnak 99-dik y'sébē, hog' Isten őtet, *az ő bizony'ság tételinek vétele, s-parantsolatának őrzése által, Tanítóinál értelmesebbé, s-a' Véneknél böltsébbé tette volt;* ihol ihol (jó lélekkel mondhatni) c' vala a' másika! Isteni tisztetelidnek, s-rend tartásidnak, az eg' őiökké meg-álló Isten igéjébéli *tiszta finnum volt*ért buzgó Jofiasodat: oltalmad mellet, erejét elmejét, értékét, betsülletit, sőt életét-is nem betsüllő Davidodat, jó nag' Isten; mindjárt földben tészed! Scholák, Scholák, oh alig akadott szegén' Scholák, oda vag'on a' tükretek, el dőlt g'amolotok! Tudossoknak mind Haza-fiainak s-Idgegeneknek. külvaloknak g'ön'örűfégek tisztefségek, mint nap hévíségétől el süttetett ékes Virág szál, mel' hamar el hívada!

Keg'elmes Fejedelem Urunk, kit Isten, *mint tűzből ra. Zac. 3. 2.* gados úszügöt, ug' tartta meg nag' sizerentsénkre, az Nágod nag'

nag' kárát, ez közönséges nag' kár-vallásban, ki beszélhetné elő? Nem akarok ugyan ol' kegyetlen lenni; hog' a nélkül-is kellett felet keferedett szivedet inkább keferétseni, de n' ilva jobb kezedtül váltál meg! Halhatatlan emlékezető idvezült *Keg'elmes Urunk*, az Nāgod édes Att'a most hal derekaszon meg Nāgodtól! El felejts bar mindeneket, de ez egyetlen eg' szerelmes Eötsédnek, éretted való igaz szívbeli buzgóágát, tsudálatos nag' szerelmét, mel' felől inkább modhatod, mint David a Jonatháné felől: *Tsudálatosb a' te szereteted oh szerelmes at'ámfia Rakoci Sigmond énnékem, az aszszon'i állatok szeretésinél; ezt soha, ha akarnád-is nem felejtthedd! Mikor Nāgod alut, ez vig'ázot: mikor az dolgokat nem érthetted, ferén'en tudakozot! Az Nāgod betsöleti s-méltóága felől, a' magájénál inkább szorgalmatoskodot! Eg' öröme, eg' bánatja volt Nāgodal! Adja a' kőn' örülő Isten, hog' Nāgod e' mostani jó tanátsokban, igaz hűségben, s-közönséges jora való ig'ekezetekben igen meg fog'atkozott világban, ez kárvallásának buyát, maga nag' kárával soha meg ne tapaszta! de a' bizony dolog, hog' immár, mind az közönséges jóra, mind az isteni szent tisztületnek tisztafágára való derék vig'azásnak, gondviselelnek nehéz sulja, szegén' nemzetünkben, ann'ival-is inkább csak a' Nāgod vallaira rakodot. A' mel' terhet ketten emelhet vala, már eg'edül Nāgodra maradot. Az böles itélető Isten, a' ki ezt tselekedte, s-nem kérthetni meg miért mivelte, jelentse ki az ő hatalmas éréjét Nāgodban: mel' vég-re ez Christusban el-költözött szerelmes Att'afiának, mind Isten ditsőfégehez, s-mind a' közönséges jóhoz- való buzgó Lelkét, toldja kettős mertekkel az Nāgodéhoz!*

Tudva mulom *Keg'elmes Aszszon'om*, probáknak Oskolája, Isten keferves lövöldözésinek ki tött tárgy'a! tudva
mulom

Sam. 2. k.
1 r. az
950/6. 9/.

mulom Nāgod mellől, ki ez keferves tsapásnak kárát inkább érzed s-keferged, mint sem én azt ki-ábrázhatnám. Inkább a' hell'et-is, tsuggedező, s-keferűséggel bággaszta-tott es szintén el-fojlodott lelkednek hathatós en'hétéfere, vigatz talásoknak menn'ei olajját kívánok Istenől!

Belé estünk hát valóban, belé estünk nag' Ur Isten, minden felől az karban! latjuk mint meg haragutt Isten ellenünk! No'za azért ismérjük meg bűncinket. N' ilva *Bálván'ozásban régi meg-átsalkodott bémerülés* lehet közöttünk; mert ezt találók *Elő* közönséges véteteknek, mell'ért Isten az Oszlopokat el szokta szegedetni. Mell'et hog' inkább fel-találjunk, gondoljuk-meg hog' az *Bálván'ozás két-féle, Temerdeki* avag' n' ilvánvaló, es *Mel' séges*, titkos. Az elő rendbelit, a' n' ilvánvalót hag'uk az Pogán'oknak, és a' kik faragott képeket imádnak. Az Titkos oll'an mint a Rachel eldugott Balván'kái, mell'eket szorgalmatos kereséssel sem találá-fel *Lában* az ő att'a a' Sátorban, maga ott valónak Rachel alatt. Jg' raita ütünk mi ez bálván'ozáson, n' ugotjuk magunkat rajta, s-azért nem érezzük. Kettőben szokot peníg ez lenni: az *Tudoman'ban* es az *Eletben*. Gondoljuk-el már, ayag' nem találatnaké mi közöttünk, sok emberi lelemén'ek, mell'ék vag' tell'esseggel nem szbbadok es a' mi vallásunknak fundamentumival ellenkeznek; vag' ha közben hag'ott dolgok-is, de nem csak a' jó *rendert s-szabadosan* tartatnak, hanem mintha Isten parantsolná azokat nag' szűkfégeségnek neve s-szine alatt: mellekhez nag'ubb buzgóágunk-is volna, mint Isten tulajdon parantsolatihoz. Ha nintsenek e' felék, joval jo, oh igén jó! de ha vannak, oh ill'en mel' séges titkos bálván'ozások azok! Az *Eletünkben* mind bálván'ink, elménkben, betsülletünkben, értékünkben, hatalnunkban, jó szerentsénkben &c. való bi-

Mos. 1. r.
31. 35. 9.

zakodásunk: az telhetet lenfég, es több fok ezerek. Mel-
 leket nem kőnn'en veszünk eszünkben, mert édesdeden-
 űlünk, s-alzunk rajtok. Még haki izgatja-is, sajnaljuk. Az
Reformatio Megjobbétá *Ex-közének El-rekkentésében-is*, nem
 vag'unk űresek: mert azokat nemell'ek, vag' tell'esseggel
 el-rekkentetni kívánák, s-török-is váltig fejeket mint vi-
 heksék s-vitethesék végben: mások ha el-rekkentésedet
 nem kívánják-is, mind az által kevés gondjok rejá; vag' ha
 ann'ira való lélek vag'on benne, hog' az intselkedőknek
 ellenek áljanak, mind az által sziveket nem adjak ug' rejá a'
 mint kellettnek. Mel'hez képest, ha mi jobbulás akarna-is'
 születtetni köztünk, ug' vag'on dolga, mint az születteten-
 dő g'ermeknek, *ki máx szünten el-akarna jőni, de nintsen az*
szülesre eró, mint az Istenfélő Ezechiás szöll vala amaz igen
 nag' szorulásban. Ezt penig, ezt az Isten nag' Ajándékját,
 néhai boldog emlekezető Méltóságos *Rakoci Sigmondot*,
 mint betsöllöttünk, szoljon a' magunk lelke; mert noha-
 voltak, kik szivek szerént tisztelték, szerették, kik most,
 mint meg meg ann'i meg-epedett lelkű Jeremiafok, keser-
 velsen-is *sratják*, s-készek volnának ha használna, *siralmas*
mondásokot, tenni, mell'eket a' Mag'ar fiaknak ki-admának örök
emlekezetre. Más félék-is voltak, mi okból, magok tudják,
 mint eg' bánván s-irig'elvén, Istennek ez ritka nag' áldását
 Nemzetünkön: nem tsak a' más felé vonók penig, hanem
 a' hitnek Tseledi közzől-is: kikmiat *Noe* hoz hasonlot-is (mi-
 kor az bárkát épétené) kellett szen'vedni s szen'vednek
 talám hideg tetemi-is, tudniaillik oll'akat, minéműveket az
Első Házonban jelenték. Noha kinek mit vétet, hanem
 ha hog' mindent varakozása felet-is betsült és tisztelt. Nem
 akarta Isten tovább szen'vedni ez ő drága g'ong'ének utalt-
 fágat: űrékké-való betsülletre emelte őtet. De Ti-is ez i-
 stenfé-

Ker. 2. K.
19. 3.Kron. 2. K.
25. 25. 6.Gal. 6.
Mos. 1. K. 6.

stenfélo b. c. Vnák szivből szeretőji, nem vattok szünten
 űresek, ti-is okot adtatok rejá, hog' siessen Isten, ez nag'
 kentsét ki-ragadni. Ezt penig azért, hog' tanuljátok az I-
 stent inkább tell'es szivből szeretni, eg'edül ő hozzá ragafz-
 kodni, es nem ofzlatni-meg sziveteket.

Ezeket azért, s-több fok bűneinket esmérjük meg; eze-
 ken olvadjanak-el mint Josiásnak, a' mi lelkeink; ezek miat
Szaggassuk meg, nem ruháinkat, hanem sziveinket: ezekért en-
 gészteljük Christusban az meg bántodott Ur Istent. Nem-
 is tsak ezt penig, hanem mint *Josiás*, fesseljük ki Isten ke-
 g'elméből mind ez bűneinkből; kiváltképpen bálván in-
 kat nem tsak a' mell'ek az ut féleken, szorossokan, Tem-
 plumokban vannak, hanem leg inkább s-mentől hamarébb
 a' mell'eken oll' kedvessen űldögelünk, s-édesdeden alu-
 szunk, ez bálván inkat mondom szedjük oszve: és mint
 Jácob Bethelben bé érkezése előt az o Háza nepének ti-
 tokban lévő apro istenkeit, ássuk mél'en föld alá. Ki tudja,
 ha még meg kőn'örül az a' kinél fok bűn botsánat vag'on:
 és ha ug' teczik néki, a' jövendő nag' gonoszt, vag' el fordé-
 ja, vag' meg kőn'éti, hog' meg ne emésztdődjünk.

Mos. 1. K.
31. 2. 6.

Te azonban (hog' már beszédemet fordétsam s-vegez-
 zem;) Te kevés ideig való kedves űrömünk: ifjuság virá-
 ga, Nemzeted ékesége, Háznak Isten után nag' remén'e,
 Gonosz akaroinknak félelme, Ecclesiáink hű g'amola, épé-
 tője, űregbitője, Scholák terjesztője, ifjui tiszta életnek tū-
 kőre, Szüleid tiszteletiben telhetetlen ritka példájú, nag'
 ember betsülhető kívánatos űrünk, mind ezeken már által
 mentél! Az jó bölts Isten, az te ig'enes s-keges magad-
 viselésének g'ümölsévül adta néked, hog' tégedet, mint
 leve érő drága jó izű g'ümölsét, ill' hamar le szakasson:
 advezült Eleidhez költöztesse lelkedet az űrömben, Telle-

det pedig, *Isten, lelked esmérési, s-emberek békefegyében takaréttassa koporsóban; hog' ne lássák meg az te szemeid az jövendő nag' gonoszt.* Mel' örömet te veled még éltedben, mint Moféssal az *Nebo heg'eről az Canahán földet*, tsak szintén ki-mulásod elődedin, n'ily'n meg láttatá: kinek meg telvén Lelked, amaz szép biztató hel'nek hallásával: *A' Jesus Christus vére tisztét meg minket minden bűneinkből; többire annak kettőztetésében Lelkedre fejezésében, nag' hited bizodalmanak ill'en terjesztésével, (mert e' volt tulajdon-szavad:) Az Ur Jesus Christusnak szentsége, igazsága, tökéletessége, lég'en én rajtam mind örökké, Amen! Amen! mondom, e' féle Christushoz erősképpen ragaszkodó fűű sóhaj-tások közben, álla meg a' szód, s-mint valami jó illatu drá-ga szerzfámoknak fűsti közöt, mène fel keges Lelked Menben.*

Mof. 5. K.
34.
Jan. 1. Lev.
1. 7. 6.
Zir. 13. 20.

Oh erőtelenségünknek édes istápa, állapotunk erős Ósz-lópa, hog' etél el mellőlünk! Oh kire hag'od immár, több fok lép követésre igen méltó jószágid közöt, amaz égő tűz-höz hasonló ritka nag' istenes buzgólagodat, az isteni tiszteletnek tisztalága, s-annak terjesztése mellett, le vetkez-vén a' kedveért, minden e' világi tekénteteket rollad? Mel'ben, kizelkedés nélkül mondhatni, e' szerű Ember, mostani emberek értére hozzád hasonló nem volt. G'enge épü-letink mellől el vétetett oh jó Tamasz, Nékünk már tsak az fok félelmet, rettegést, Szerelmesidnek a' nag' kívánsá-godat, Mindeneknek boldog jó emlékezetedet hag'od! mind addig, mig minket is a' jó Isten e' *siralomnak völgyéből*, utánnad költöztet. A' mikor osztán nag' örömmünkkel meg-látunk idvezült Eleiddel, a' boldoguit Lelkeknek, s-ditső Sz. Ang' aloknak, fén' es Seregében!

Amen! Amen!

HAR-

HARMADIK PRÆDICATIO.

Méltóságos nag' emlékezető, kívánatos istenes élető
néhai Eöreg

GROF BETLEN ISTVANNAK

Teste felet, Fejérvárat 29 Martii 1648-ben; ki romlandó Testének meg avult Sátorát le tévén, boldog s-romolhatatlan halhatatlansággal felöltöztetett, 10. Januar. 1648-ben, Etsed Várában, életének 66-dik esztendejében. Temettetett pedig Fejérvárat az Eöreg Eg' házban 29 Martii, 1648-ben.

Kezdő beszéd:

Et nag' Ok g'üjtöt minket, Tekéntetes, Méltosá-gos, és minden tisztelettel nevezendő minden rend-béli jelen való istenfelő Hívek; két nag' Ok g'üjtöt mondom, most minket ill' felessen ószve: eg'ik az Istennek *rendelése*, mell'el ezt a' *Napot*, a' Hét-nek napjai közzől, az ő Tiszteletire külön fogta; második, im ez g'ászos *Koporsó*. Ama' meg élemedett régi nag' Szent, a' *Jakob Pátriarcha*, midőn már *Ægyptusban* az ő *Josephjé*-hez, minden magával bé érkezet volna; *audientia* adatik mindjárt a' Királ'tul néki; fel indul hozzá: mint ill'en uj Embernek látására, az Nép kétség nélkül ki tsődül. Nézik az szép Ósz Vén Jambort; ki ékes meg élemedettségén, s-jó n'ers Öreg állapotján tsudálozik; ki ismét jeles modos

H 3

maga-

magaviselelést szemléli: Némelék az ő ősz hajszálairol, s meg-fejéredett szakáláról nem vehetik el szemeket. *Pharabó* a' Királ ug'an nem áthatja, hanem meg kérdi: *Hán* ug'mond, az te életednek esztendeje? Mond az isten féltő *Vén*: *Az én bujdosásomnak esztendejének napjai, s az harmincz esztendők; kevessek és n'omoruságosak voltak, az én életem esztendejének napjai!* Jhol nekünk istenes szomorú G'ülekezet, az ujontában érkezett *Patriarcha* ma. Kinek érkezésének hire el terjedvén közöttünk, im mi-is számossan látására, tsudálálára őszve g'ültünk. Vajha (az változhatatlan ítélető Istennek ug' teczven) életben jöhet vala közöttünkben, nem keveslebb tsudálkozással tsudálnók most mi is, az ő szép élemedett öreg voltát, jó n'ers korosságát, ama' szokott kegyes tekintését, meg fejéredett szép ősz haját szakálát, igazán *Patriarchai* maga viselelést; de oh az irig' Halál, s ez fekete g'ász zléll'e, mind ezeket elöllönk el-réjtette, el-dugta! Jut eszemben mit mond volt *Naomi*, ama régi szent Atszon, mikoron az *tíz estendők alatt* való bujdosásból meg tervén, *Bethlehem* kapuján bé-menne, s ez ő jövetelire ki-todult sokafág, hallattára ezt si-bonganá felöle: *Nem de nem ez-é a' Naomi* (mél' nev ann'it téfzen mint *ékes*;) *Ne hijatok ug'mond, engemet Naominak* (szépnek ékesnek,) *hanem hijatok engemet Marának* (Keserűségnek,) *mert igen nag' keserűséggel illetet engemet a' mindenható: Telin mentem vala-el, de im üresen hozta meg az Ur!* Oh boldog emlekeztő istenfélő *Patriarcha Ur*, bezzeg hog' Té-is (ha szolhatnál,) lelkeinket által ható keserű meg-szólétással mondhatnád nekünk, kik a' te hiredre tegnapi napon elődben, most már ideig való Szállásodra, ide ug'an bé omlottunk: Ne hijatok, oh ne hijatok engemet *Coronának* (mert az István nev en'it téfzen,) az én nevem már nem *Corona*, hanem

Mara

Mara (keserűség,) mert nag' keserűséggel illetet engemet az *Mindenható*. Telin, édes idvezült Házastársommal, két szerelmes Fiaimmal &c bujdostam-vala ki innen; im üresen, az eg' puszta meg-hervadott testemmel hozta-meg az Ur! Azt felelé fell'ebb *Jakob Patriarcha Parabonak*, midőn üdölsége felől tudakoznék tőlle: *Az én bujdosásomnak esztendejének napjai ug'mond, enni s'amani, kevessek és n'omoruságosak* &c Jgazán, valóban igazán felelhetnéd ezt-is magad felől, emlétekre kívánatos Urunk, mert n'ilva életednek nag' része bujdosás lön! *Kevesse telek életed esztendeinek száma* ug' mint tsak *67-re* sem egészlen, ki sok százakra valál méltó; az is penig, mint az istenfélő *Jakobé*, szomorú, kedvetlenes sok n'omoruságokkal tel'es! Bizon sagul hijlak én erre tégedet n'omoruult *Erdél*, s *Magyar Ország* nak jó Réfze. Bizon sagok azok az sok keserő kön' hulatások, mell'eket hullattál számanélkül, az *Ur* penig meg-számlált s *Solt. 56. 9.* *sómléjében is szedet*. De im ez háborus tégerről, a' Isté a kibé hulltél, az tell'es meg-pihenésnek örvédetes ki-rö. *Ő* hell'ere vün-akal! Mell'hez képest, oh ne mőd már, ne mondjad *Szerelmes At'a*, hog' neved né *Corona!* mert a kie' világi *Coronát*, édes Nemzetednek, s abban az Isten Seregének hasznáért, nem betsülted, le tőtted; most vag' már ha valaha, örök virágzásban meg maradando ékes *Corona!* mivel amaz *minden igaz Híveknek számokra le tétetett Corona*, fejedben vag' on n'omva, édes idvezető *Fejed*, fejedet azzal meg koronázta! Ezentúl Testtedet-is, azon boldog reménység alatt földben téfzszük. Mell' minek előtte lenne, ez szomorú alkalmatossággal, mivel az Idnep-is kívánja, tanuljunk az élő Istennek szent Igéjéből. *Oh Uram, sies jőj segítségünkre! szenteld meg nekünk mostanis, szent igéd szolgálataját épületünkre, s örök vigasztalásunkra. Amen!*

AZ

HARMADIK PRÆDIKATIO.
AZ FELVÖTT IGEK.

2. Kron. Kön'vnek 35-1.

34 v — az Jofias halálán, egész Judáhnak és Jerusalemnak népe síra.

25 v. Jeremias-is síratá Jofiaszt, és síralmas énekekkel síratják vala őtet, mindn'ájan az énekes férfiak és Afzszon'i állatok, mind ez máis napig, kiknek éneklések, ug'an szokásban méné Jfraclben.

EZ szomorú Historiátskának tell'es meg értésére, ez Nég' dolgot látom meg fejtegetésre szüksegefsenek lenni:

- 1 Kítsoda volt ez a Jofias?
- 2 Kítsodák síraták?
- 3 Minémő síralommal?
- 4 Miért?

Mell'eket végben vivén, Tanuságot hozok ki, s Hafznokat az Tanufágból; és beszédemet ez szomorú alkalmatosságra valo szavam fordétásával fejezem bé.

6. Kir. 1. c. 2. v. Jofias?
Az Jofias halálán, egész Judáhnak és Jerusalemnak Népe síra] Kítsoda lött lég'en ez a Jofias, jobban meg nem értjük, mint ha ez hármat értekezzük meg az szent Historiából felölle: 1 Személet, 2 Eletét, 3 Halálát? Személét a mi illeti, e' volt amaz Jofias, kiról Isten, ez elöt, még az Jfracl meg szakadozáfakor mindjárt, prophétátatot vala, amaz Ő Embere által, kit az istentelen Jeroboamhoz küldöt volt Bethelben: Oltár Oltár ug'mond, ezt mondja az Ur; imé eg Kir. 1. c. 23. 2. v. férfiszülettetik a Dávid házából, kinek nevé leszén JOSIAS, ki meg-

ki meg-áldozza terajta a' te körn'álled való Papokat &c es az embereknék tetemet meg-égetik rajta! Jhol Kiral' volt ez Judahban, Davidsul fogva 17-dik, Amonnak Eia, Manaszenek penig (kik mind ketten, rettenetes bálván'ozó gonofz Kiral'ok voltak) Unokája: n'olozesztendős korában tétetett Kirall'á. Eletében ez, ill'en Kiral' volt: mihel'ta' Kiral' fágban bé-állá, mindjárt boltsuját vővé istentelen Att'ainak gonofz utjoktúl, s-a' mint amaz eleinten-való Nag' Att'a, az szent Ezechias Kiral', a' Jehovának keresesehez foga (ohaldott es istenes kezdet!) Annak utánna mihel't valamen'ire nevekedheték, Judáht és Jerusalemet, az sűrű Bálván'októl, es bálván'ozáfoktul kezdé tisztogatni: le-rontja vala minde-nüt az Oltárokat, a' fa képeket, berkeket, a' bálván'ozó Papoknak tsontjokat-is meg égeté azoknak oltárin. Bethelben-is szintén a' szerént, valamint az Ur meg-jövendöltet-te vala, véghez vivé az Istennek beszédét: nem is n'ugvék, valámig minden Bálván't ki nem veszte egész Jfracl földéből. Ez vala az a' Kiral', a' kinek idejében, az Urnak, az Ő elötte lévő bálván'ozó Kiral'oktul Att'aitól el en'esztett Törvén' Kön'vere rá akadának; mel'nek olvasáfára, am ug' meg-is keseredet, s-el-olvadot-is vala az Ő lelke, ertvén. mel' rettenetessen fel lobant volna az Urnak harágja az szörn'ü bálván'ozáfért, hog' nem találhat-vala lelkének n'ugodalmat, valámig az Propheta Afzszon' által, az Istennek akarátját meg nem érté. E' kor izeni vala Isten néki: Mondjátok-meg az Férfiunak, ki titteket én hozzám küldöt: Ezt mondja az Ur, imé én veszedelmet hozok ez hel're — mind az Kön'vnek beszéde szerént. Azért hog' el-hag'ának engemet &c. Az Juda Kiral'ának penig, ezt mondja az Jfraclnek Jehova Istene: mivel hog' ez beszédet havván, meg-lág'ult a' te szived a' Jehova elöt - - es meg-szaggattad ruhádat, s-firtál elöttem; azert

2. Kron. 33. 25. ug'am ott 20. v.

2. Kron. 34. 1. es 35-dik 7.

1. Kir. 13. 23. 2. Kron. 35. 7.

2. Kir. 22. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. mind Gégig.

Lisa az fel II. Prædication.

azert én is meg-halgattalak - - meg nem látják a te szemeid azt a nagy veszedelmet; mell'et ez hel're hozok. Ezen Kiral' szerzette- vala, amaz emlékezetes Nag' Husvétot, mel' felől azt mondja [a] az Istennek Lelke, hog' nem volt a hoz hasonló, egész az Birák idejektül fogva, mind az napiglan. Sok Keg'elmeiségi is ennek az Kiral'nak, Hivelihez, s-egyekhez b 2. Kron. 31. 26. [b,] száma nélkül voltak. Eg' szóval, oll' jó, oll' igen nag' istenfélő Kiral' volt ez, hog' az Sz. Lélek, ennek örök jó emlékezetire, ill'en bizony fagot hag'ot felőlle: [c] Nem volt ő hozzá hasonló Kiral' ő előtte, ki meg tért volna az Urhoz telles szibölés lélekből &c és ő utánna sem tamadot ő hozzá hasonló.

Halála ez nag' szent Kiral'nak ig' eset: Midőn ill' serénen, ill' nag' isteni buzgósággal, az ő igaz Kiral' i Tisztinek minden részzeit véghez vinné, mikor már tsak n'ugodni kellene, azonban Paroh Neco Aegyptus kiral'a [d] az Assyriai Kiral' ellen hadat indét: ez szent Kiral', (né-talám Országot féltvén tőlle, vag' valami eg'éb okból) eleiben száll: szabadkozik az Neco K. kog' nem ő rejá indúlt; sekéri igen, szálljon viszsa, mert az Assyriai Kiral'ra, küldi őtet az Jehova, ne eg'velétené veszedelemben ő magát. De midőn ug'an nem szünék, hanem hárcznak állana, az Neco Nilasi meg-lövöldözék őtet, az Megiddo mezején, és halálos sebben éfvén, haza vivék Jerusalemben, s-meg-hala az hasonlét-hatatlan jó Kiral', leges-leg jobb korában, Uralkodásának 31-dik esztendejében, életének penig 30-dikjében. Oh drága, oh szent, oh istenes jó kezdernek váratlan szomoru kimenetele! Istenfélő szent Kiral', bezzeg ha valaki, te valál (Istennek ug' teezvén) az szép es jó őszvénségre méltó! Desicet vala a' beszédeben nem hibázó meg-busult Isten, az meg-ért nag' bűnöket meg-boszfuzluni; s-az előt ragadá ki őtet

őtet. Vall'on volté valaki, a' kinek abban a' nag' el-merült ségben, ez meg-sirathatatlan szomoru káron Lelke meg-efet volna? Voltak: a' következik már.

Egész Judahnak es Jerusalemnak népe sira &c.] Három rendbélj Siratoi voltanak ez jó Kiral'nak: 1. Jhol az egész Judah és Jerusaleml. A holot az egész-szen, értenünk kell minden rend, minden hivatal, minden állapotbélieket, nem minden személ'eket; mert találkoztak oll' viszsa-ag-gottak-is, a' kik ezen kaczagtak, nem jajgattak, a' mint majd alább meg-értjük. 2. Jeremias: Jeremias is siratá ug' mond, Josiást. Az a' Propheta volt ez, a' ki a' Bibliaban lévő szent Kőn'veket, ug' mint az Prophetiás és az Siralmakat irta, mert ug'an ennek az szent Kiral'nak idejében-is élt, s-e' kor kezde te az prophetálást, s-mint eg' 18. esztendeig prophetált alatta. Harmadik rendbeli Siratók, az Enekes ferfiak es Afzszon's allatok voltanak, a' kik tudnia illik a' nép között számol'sá valának. Ezeknek penig nem tsak eg' néhány, hanem mindn'á-jan: siralmas énekek siratják vala ug' mond, őtet, mind az énekes ferfiak &c. De minemő Siralomnak nemével kérlek?

1. Nag' sagára nézve ez siralom felől azt itélhetjük, hog' oll' nag' volt, mel'hez hasonlót az Sz. Jrás, senki felet, nem emlét, mert az mondja hog' egész Juhah es Jerusaleml siratta; ismét, hog' minden Enekes ferfiak s-afzszon'si állatok siratták. 2. Formája ennek, az Siratókhoz képest, külömb külömb volt. Judah es Jerusaleml, zokogással, kőnhullatással, muló szóval s-g'áfszal siratta: Jeremias ig'-is, s-bizon'os szerzett versekkel-is. Mell'ek felől azt vélik némell'ek, még a' miénk közzöl-is, hog' az Siralomnak Kőn'veben, s-nevezet szerént az Neg'edik Rétybē valók volnának azok, vévén az 2. Kron. 35-dik rész. 25-dik verséből erre okot: imé meg-vannak ug' mond, irattatván az Siralmak között: noha hihetősebb

(a' mint a' nag'obb es jobb rész érti,) hog' el-vesztenek azok a' Sirlalmak, nintsen már emberek között az az Jrás. Az *Enckes férfiak és Afzszon'i állatok* pedig, vag' hog' az Jeremiástól szerzetet vötrék fel éneklésben, mel' re láttatik-is az *Vulgatus* Fordító nézni: *Jeremias* ug' mond, *kiváltképpen, kinek Sirlalmis minden Cantor férfiak s afzszon'i állatok, a' Josias halálán mind ez napig elmondják*; vag' pedig magok szerzetek e féle keserves énekeket: azért adják ezt (toldalékul) többedes számban hozzá *(dicta) mondásokat*; ez pedig, ugyan az igék közöt vag'on, az ő Sirlalmokban. Mel' Sirlalmakat, két állapotjokrol jeg'ez meg: 1 *szokásban kelésekről* az Sida Nemzettség között. Mell'el azt akarja jelenteni, hog' felvötrék osztán azokat az Sirlalmas énekeket, s mindenút énekeldegelték. Mert ugyan régi szokás is vala, az Nag' Embereknek, mind az emlekezetes tselekedeteket, mind véletlen cseteket, bizonyos Verses énekben foglalni, s ug' hirdetni azokat, s hag'ni emlekezeten: mint am *Maria a' Moses Némie; Debora*; ama' sereg afzszon'i állatok a' *David g'özedelmeke*; *David* önnön maga, az *Saul és Jonathán hadban veszéfe*kkor, tselekedtenek. mel' szokást még a' mi Nemzetünk is követ. 2 jeg'zi meg ez Sirlalmakat *tartótságokról*, *mind ez mai napig* ug' mond, az az mikor ezek iratnának.

Mof. 2 k.
19. r.
Birá 5.
Sam. 1 k.
18. 6. 6. r.
és 2. k. 1.
17. 6. c.

19. Miért?

De ez mar *Neg'edszer* a' Kérdés, *Miért siratták ill' igen?* Három okai voltak főképpen. Kettőt gondoltak *Josias* felől, 1 *Kivolt ő magában*, s mint lött eseti. Kivolt? g'ön ő-rüléges szép virágabéli, ékes termetű, nag' elméjő, isten féle Ifju; ki egészízen magát Istennek adta vala, kinek ritkapéldáju keg'csétséghez képest, semmitől nem kell vala kevesbé tartani, mint e' féle szerentsétlenségétől; im mindazonáltal mint jár: &c 2 *Kivolt ő nékiek?* az egész Népek, nevezet szerént *Jerusalem Városának*, egyetlen eg' ékésége, Királja,

Királja, Páfztora, irgalmas édes Att'a, mel' ugyan meg is emléttetik v 26: *a' Josias keg'elmességi* ug' inond, a *mint az Urnak törvén'eben meg vag'on írva*, az az, azok a' jó tétémén i, mell'eket alatta lévőivel tselekedet, nem valami vak buzgóságbol, hanem az Isten igéjébéli tanétások szerént. Ig' mondom, mindenek volt ez a' Királ' nékik; töt idveiségekre is, ezköz képpen ez töt szert, holot ő előtte, az rubálvan ozás burétotta volt el egészen Országokat. 3 *Gonosz jelenféget* is vehettek ők, ez Királ' el költözéséből, ezekben: mind azért hog' a' példakbol g'akrabban ig' lárták; samin d kiváltképpen, mert nem volt oll' titokban. Istennek az *Chulda Propheta Afzszon'* által oda fell'ebb bé hozott választétele, hog' azt meg nem érthették volna: tudnia illik hog' ez szent jó Királ' nak el takarétása után, az felhőkig nevedeket fok istentelenfégeért majdan el jön az *Babyloniai Királ'*, az Vároft meg szálja, s nag' hirtelen oll' éhségre jütatja, hog' az *irgalmas édes Anák* [a] *tulajdon saját g'ermekjeket is meg észik*, az után [b] a' Vároft meg vévén, Királ'jokat is meg fogják, kit meg sententiázván, azonnal szeme láttára szerelmes édes magzatit, és Judanak minden Fejedelmét felmészároltatja, magának is osztán a' Királnak szemeit ki tolatja, s aczél békóban s tsintsérben vetteten őtet, ő-rök galázatos fogfágra viteti az több néppel eg'üt *Babyloniában*: és hog' az Isten tiszteletinek, ama' szentléges és szép hel'ét az Templumot, az g'önörüléges szép Várofsal eg'üt meg dulatván [c] felg'ujtatja, s elégetteti; és az isteni tiszteletnek n'akát szakasztatja, &c. Mell'eket mind ezeket, kiváltképpen az eszeffe, de leg főképpen *Jeremias*, mint ha már szemével nézte volna, ug' várta. Ez gondolat járta azért meg az ő sziveket, s e' sirattatta ill' közönfégeffen s keservesen (ha tsak ideig való megilletődésiel is

a Sir. 4. 10.
b Jer. 52.
7. 8. 9. 10.
c.

c. 2 Kir. k. 2
5. 12 6.

az nag'ubb részről) őket. Valóban méltán is, mert ol' Királ'oktul váltanak meg, a' kihez (mint az Sz. Lélek mondá oda fell'ebb) *nem volt ő előtte hasonló, &c.* és a' ki, az a' kori elhan'atlott, s'utolsó veszedelemre jutó ál'apotban, mint eg' a' törésre álva, tartoztatta Istennek fellobbant tüzes haragját. Ig' immár az egész dolgot fundamentumból értvén, meg tanulhatjuk innen, hog'

Tanuság. Midőn az hasznos, jó Nag' emberek, az Nép közzől el hullanak, el szédegettetnek; vag'on valóban oll' akkor minn' sirni, és mit g'ácsolni.

Disputálják eleitől fogva, ha midőn Szerelmessink meg hálnak, szabadé siratni őket, vag' nem! Voltak is oll' Népek, a' kik a' kor siratták kedvesseket, mikor születettek, mikor pedig megholtak örültek: Ug' teczik az Apostol is tiltani láttatik, az halottakon való siránkozást. Miért is sirna ember, mert ha hitzi hog' jó hel're ment az ő Szerelmessé, azon inkább örölni kella' mint David tselekedet [d.] A' ki felől tudhatná ember hog' el kárhozot, vag' nag' kétség volna felölle, azt bezzeg méltó volna siratni, mint *Samuel Saul* (c.) noha ebben is az Isten teczése mellé kell inkább állani, a' mint *Samuel*-is Isten meg szóletotta vala az *Saul* siratásáról!

Felelet. A' mi (leg elsőben is) az szent Pál mondását illeti, ug'an ottan vag'on arra a' válasz: *Ne szomorkodjátok ug' mond, az meg holtakon; tudnia illik, a' szereint, mint a' kiknek remenségek nintsen,* az az, a' kik pogan' módon azt vélik; hog' az halál által az övéiket el vesztik. A' mi a' többit illeti, nem is ann'ira őket siratjuk, (azokon kivől, a' kik véletlenül csnek el,) mint mi magunkat, hog' tőlők meg-váltunk, hog' illen s'amoll'an nag' kárt vallottunk benne &c.

Szabad

Szabad azért, s'valóban tsak illendő is, hog' *Midőn az hasznos, jó Nag' Emberek, az Nép közzől el hullanak, az Nép keserveffen meg sirassa és g'ácsolja,*

Okai a' Tanuságnak. 1. Tsak a' természetnek bé oltása is alkalmasént meg mutatja ezt, ámbár az kára ig'eneffen ránk né tartozzék is: Mert gondoljuk el, midőn az szép nevendéken virágzó Ifjak, az szolgálatra való jó Emberek, &c. meg hálnak, mint meg indulnak az szánakodó szivek rajta! Hát ha midőn a' természetnek indulatja, az kegelem által meg ujul, bezzeg osztán a' kor a' keresz'tén Lelkek meg olvadnak, a' mel' ug'an parantsoltatik is szent Pál által: *Sirjátok ug' mond, a' sírokkal [f.]*

11. Az eleitől fogván való szenteknek példái is, elég gé meg mutatják ezt. *Abraham* az ő *Sárját*, *Jacob* az ő *Rachelet*, *Joseph* az *At'afiakkal* eg'etemben az ő szerelmes *Vén* Att'okat, az *Israel* fia az ő jó *Moseseket*, *David* még amaz ő vérére szomjuhozott *Sault*-is, és a' párt útésnek ama' fiát, *Absolont*, *Christus* Urunk önnön maga is *Lázárt*, az *Hívek* szent *Istvánt* &c, mel' keserveffen meg siratták! Kik között az *Jakob* fiainak síralmakat, Isten féltő Patriárcha Att'oknak *Teste* felet, oll' igen nag'nak írja *Moses* hog' volt, jeleiben az után, midőn már azzal *Canabán* földében az *Jordán* vize mellé érkeztenek volna, hog' az *Cananæusok* azt halván, az hell'et a' hól'a *Testel* meg állapotak vala, *Aegyptus* *Síralmának* nevezték. *Szamár* remetésnek neminemű része, a' kit nintsen kinék siratni; a' mint Isten a' *Jehojakin* ellen való fen egetésében jelenti.

111. Nag'ubb ezeknél az, hog' e'féle hasznos nag' Embereknek halálok, igen igen káros. Mert valamen' i hason azoknak életéből ki jöhet vala; mineművek az tartás, táplálás, oltalom, gondviselés, tanítás, oktatás, &c. mind

oda

odalésznek ill' enkor tőnőnk. *David* amaz ő *Saulon* való firalmas énekében, (ki noha Istentől meg vettetett Királ vala) ezzel a' gondolattal indétja vala, az *Israel* Leán'it annak meg firatására: *Israélnek* Leán'í, *sírasátok a' Sault, ki bárson ruhában jártat vala titeket g'ömöröséggel, ki aran' ékefségekkkel ékefteti vala a' ti ruháitokat.* Hát a' honnan ezeknél is több és főbb jók származnak, hiszem *vag'on ott oka az sírásnak, a' g'ásznak.* &c.

Esai. 57. 1. v.
Lásd az
felő 2 Prad

IV De mind leg nag'ubb, hog' ritkán jeg'ez jót, a' hasznos jó Embereknek halálok, Mit mond Isten *Isaiásnál:* *Az keges irgalmas emberek, el szedegettetnek; senki nem vévén észében hog' a' gonosz előt vettetetik ki az igaz.* Mikor a' Madarak az ő szokott szállásokot rend kívül el hag'yák, s másu-va költöznek fészkekkel, &c. bizon'os számot tartot tak réjá, hog' a' nek a' hel'nek veszedelme következik, vag' föld indulás, vag' más eg'éb valami ártalmok miat. Tsak a' hangyák, mikor likakból hordozoskodnak, sokszor jele hog' viz burétja el fészkeket. Ig' mikor a' hasznos nag' emberek el huldognak, g'akorta veszedelmes idők következnek utánna. Nem-is tsuda ez, mert az ill' Emberek az emberi

2. Sid. 13. 17

társaságban [a] *Eórállók strásák:* Tuddé ha a' vig'ázók el esnek, mel' váratlan úti meg az ellenség a' Várat! *Ofzlopok*

b. Gal. 2. 9.

[b] *ők:* gondoljuk el, mikor a' Háznak Ofzlopi dőléngezni kezdenek, hiszem az épület-is nem sokkára utánna még en-

c. Ezéch 34.

Pásztorok [c] *ők;* Pásztor nélkül a' n'áj tsak ottan hamar el szélhed, s-prédára jut. *At'ák* [d] *ők;* midőn a' jó At'ák el esnek, kapsira kelnek a' jók, mint hog' a' fiak leán'ok nem mindenkor tudnak az gondvifeléshez, mind hog' szokszor

d. Esa. 3. 2.
3. Co.

nem-is lehet, az ág-is vonszá őket. *Istápok* [d] *ők;* gondol-sza ha az Istáp az Eőregeknek, erőteleneknek honok alol kiesik, meg nem tartozhatnak, hanem el dőlnek, őve romolnak.

romolnak. Ezeket értvén azért, ki nem vallaná már meg, hog' *Mikor a' hasznos nag' jó Emberek, a' nép köz zól el huldognak, vag'on valoban oll' ankor min sírni.* &c.

Innen i eléggé meg érthetik, mint leg'enek el az do-
logban, amaz *indulat nélkül való, kő, tőke, emberek,* kik e'féle firalmas esetekkel, hasznos nag' embereknek halálokkal, eg' tsepnire meg nem hatódnak, hanem még tapfolnak ill' enkor, még a' jó lakáshoz készítik hasokat, ez ill' eneknek izomorú Torjokban. *Epicurus rut diszai, Has Isteniek!* *Mi-néművek az isten félő Josiás Esetik* is nem keveslén voltanak, mint ezt *Jeremiásnak* s-*Sophoniásnak* prædicatiojokból észében veheti akar ki; kik nem hog' kővet ejtettének volna ill' hasznos, ill' szükséges jó Királ'nak halálán, de még örülték vesztet, káromkodtak: kiváltképpen ama' jó szültei, kik Vallásokot tsak az eg' sován *Szokásón,* a' mell' et an-nok tejével szoptak szijtak bé, magok szemekkel láttak, hallottak, fundálják hel'heztetik vala, meg sem fit'öltvén mit kívánjon Isten az ő szent Igéjében: a' hol (ug' montanak) meg változtatá az szokott isteni tiszteletet, a' szép rend tartásokot el-hag'atá, az Isteneket el-hán'á, Uj Vallást hozza bé az Országban (*maga ők és az ő At'ái valának az Ujé-sok az elmult eg' néhány idők alatt, el-hag'ván az Isten törvén'et:*) ám, eszesbé tévé At'ainál magát, s-szépen. jára! Nilva ezekért ölte meg Isten őtet; hálá légen ő szent Felfégé-nek. Bezzeg már szabadossan meg-térhetünk szokott Val-lásunkra, szokásunkra, &c. Ezen kohból valok ama' szabad szakálra élni kíváno Fiak s-Leán'ok-is, kiknek ha valaha, akkor toszszá kedvek, a' mikor jó gondvifelő, jól és istenes-sen nevelő, s-őket a' gonoszra nem cresztő édes Szüléjek-nek szemek hun'ásár érthetik, &c.

Hasznai.

Phil. 3. 19.

2 Derék gondolkodoban ejthet ez *Tannuság,* tsak volta-
képpen

képpen fontoljuk meg, állapotunk felől minket. Nem ér-
kezhetünk fökora, mivel az idő rövid, csak két s három el-
gondolással, szegén' el all' asodott, s szintén seprejére szál-
lott Mag' arság, öklék elmedben, régi és máj állapotod: ki
valál hajdan, s ma ki vag? Hajdan ditsőséges, és minden
felé ki terjedt, nag' hirő nevő nép, kitől félt s retteget *Nap-
kelet és Nap'ugat*: a' kinek barátságát, segétségét, oltal-
mát, a' volt a szomszéd Nemzetek között jobb, a' ki kap-
hatta: tell'es, bő, erőős, hatalmas, Orofzlán szívő Vi-
rágzó Nemzetség, vala mell' felé fordultál, mindenütt szer-
rentsélien s diadalommál jártál! ma pedig már mire jutot-
tál! mit fessegetem, s a' nélkül is kellenél több jajaídat
mit többétem! szánja meg az Isten! Bezzeg régenten nag'
hires neves valál, mert Isten után, jo' vitéz *Hunadi Jánosid*,
Mit'ás Ktrá'id (kieg' esztendőben két hatalmas. Tsászárt
g'özöt meg) jeles *Szilág'i és Ország Mihá'id*, *Kenisi Pá'id*,
Báthori Istvánid, s több fok e'féle, erőős hatalmas, látott
hallott szerentsés *Eóráloid*, *Oszlopid*, *Istápid*, &c *Pásztorid*,
főt édes *Atá'id* voltak előtted: most már mivel el fog'
tak, el fog' ez te is majd, oda lélsz, csak a' hiréd marad.
Apellallak tikteket, ötvé, hatvan, hetvé esztendőős öreg em-
berek, csak a' miket ez előt, harmincz, neg' ven, ötven &c
esztendőökkal értetek, azokhoz képest a' miket már ma lát-
tok! Jhol az régi Kirá'oknak, Vajdáknak, Fejedelmeknek,
annál inkább az Uraknak neveket is majd el-felejtjük im-
már! Amaz tős g'ükeres, hires neves régi *Báthori Familia*,
mel'ből Vajdák, Fejedelmek, Kirá'ok származtanak, és a'
mel' majd *har száz esztendők* alatt, a' Mag'ar Nemzetben vi-
rágzásban volt, Fiágon, tell'eséggel elfog'a: Leán' ágon-
c'ietlen eg' maradt, a' mi kegelmes *Jfju Afzszon'unk* BA-
THORI SOPHIA, kit Isten fok időkig szerentsélien
éltéisen &c.

Ez hal-

Ez halhatatlan emlekezltő BETLEN Nemzetfé-
get támasztotta vala Isten, mind ill' czondorlott állapo-
tunkban is vigasztalásul: meg is látogató ő szent Fellege-
kegelmesen ezek alatt az ő Népet; de oh mell' rövid örö-
münkre, mert az is a' mi fok bűneinkért, hirtelen el en'é-
szék, Fiágon többire magva szakada! oh ditséretes, oh
boldog emlekezltő BETLEN FEJEDELEM, (noha
nem voltál bűn nélkül, ki is az emberek között, a' ki *mond. péld. 20. 9.*
hatná tiszta az én szívem &c) ki g'özné a' te fok kegelmes-
ségidet, s hasznos tselekedetidet számlálni!

E' Fén' es Nemből való volt, ez előttünk fekvő isten-
félő, méltóságos öreg Groff, s eg' szer s mind Fejedelmi
Ember BETLEN JSTVAN, ki is ez Nemzetféget
valóban meg ékesítette. Ki lőtt lég'en, minden állapot-
ban, nag' emlekezltő, és derék n'elvő Embernek is gondot
adna kelleteképpen elő-beszélni. -Három rövid *Határ* köz-
zé szoretja Sz. Pál, egészen az keresz'téni életet, s az *Isten. Tit. 2. 12.*
nek ama' fel-vevradott idvezétő kegelmet, mondja *kivánni tőla*
lönk hog' már ez után a' szerént éljünk, ug' mint: MER-
TEK LETESSEN, IGAZAN, s KEGESSEN.
Mértékletesen Magunkhoz, *Igazan* Felebaratunkhoz, *Keg'ef-*
sen Istenünkhöz. Jertek eg' két gondolattal, emlekezzünk
ez *Patriarcha* Urnak mind ez Három *Jofzágok* szerént -való
istenes maga g'akorlástól, s életétől. A' mi *Mértékletes* éle-
tét illeti, mind *ételeben*, *italában*, *öltözetiben*, *beszédiben* &c
s mind pedig *magag'önörkodtetésiben* s eg'éb *indulatiban* &c
az oll' volt, hog' a' mint most ez mértékletlen világ állapot-
ja vag'on, szabadon követésre való példa lehetet, magok
az Tanétó Rendek is (magam *experientiajából* mondom.)
tanulhattanak maga viselést tőlle. *Igaz* voltát is eg'ebekhez,
ki ditsérheti elégge? leg-elsőben is Fejedelmihez annak i-

dejében, hog' még a maga vérét-is nem tekintette abban. Eg'ebekhez-is mindenekhez, nag'okhoz, kitsin'ekhez: *Uraságában, Gubernátor-ságában, es rövid de törven' és Fejedelemségében;* ug'ann'ira hog' (noha nē volt vétek nélkül) elő mért ug'halló állani, s tndoman't tenni *Mosessel és Samuellel: Ha én valakinek ökrét elvöttem, vag' szamarát, és ha valakin erdőszeretést tselekedtem, ha valakit meg-rontottam, teg' en bizonyságot rólla &c. s. vizsz. a adam néki.* Az után-is penig annál-is inkább, ez jószágos dolgokban már ug'an emberkorban jutván. Elkel hinni, hog' nem felettébb fok ember kiált utánna, hog' im emezemet amazomat, hatalmasúl, igaz törven' kivől, elvötte, vonta, huzta. Szoljanak, teg' nek bizonyságot, magok a' jobbág'ok, a' szegen'ég a' kik közöt alá f-feljárt f-költ &c. Sot hog' immár *Keg' elmeßégiről-is* emlékezzünk, nem hog' ő vontvolua másokon, inkább ő adot eg'ebeknek, a' mivel emberi törven' szerént nem tartozot is. Nosza Házában nevedet hű Szolgai; nosza szegen' N'omorulták, szükölködők; nosza SCHOLAK: E-TSEDI, HUSZTI, FEJERVARI &c nosza Ecclesiák: NAG' SZOMBATI, ERSEK UJVARI, KOLOSVARI &c, VARADI szép TYPOGRAPHIA, s legutolban, az Magyar Bibliának öreg Formában ki-n'omtatására hag'ot szép KÖLTSEG &c szoljatok, ez irgalmas At'atoknak *Keg' elmeßégit* Tihirdésétek s-hagg'atok örök emlékezetben! Mel' végre-is soha semmi jövedelmink tizedét, maga *usuzsára* hasznára nem tartotta, akár mel' nag' szükfégi érkeztek-is; hanem éppenléggel mind e' féle *Isretelben* mentenek azok. Hát ha az isteni *Szolgalatban*-való nag' *buzgó-ságáról* (mel' az KEG'ESSEG már) az idő szolanunk engedne! Mel' igen szerette az Istent! mint felte ő szent Felleget csak legkisebb dologban-is meg-bántani!

A Ma-

A *Magánvaló* éjeli nappali KÖN'örgésekben, idveféges jó KÖN'veknek fig'elintetesen-való olvasásiban, az lelki elmékedésekben mel' fáradhatatlan; az *Közönfégesekben*, mind KÖN'örgésekben, Prædicatio halgatásokban hasonlatos képpen minémő férén', minémő áhétatos és alázatos: ő lévén többire mindenkor első az szent Gülekezetekben-való jövetelben, s-a kimenetelben g'akrabban utolsó; ug'ann'ira hog' még az Ellenkező Felek között-is fokaknak tsudálkozásokra, némel'eknek penig irig'fégekre-is volt, az ő szép isteni félelme. Oh ig'efog ott Magyar Nemzet! oh n'omorult Erdél! men' iszer állot es szent Jámbor törésre, *men' iszer viaskodot éretted Istennel, töredelmes buzgó imadtságiban!* nem-is foganat nélkül hig'ed, noha talám ing'en 'sem vizsgálad. No ez ill' jó, ill' irgalmas, istenfélő szükféges^o Oszlopunk-is elcsék már mellőlünk! tőlönk immár ez-is oda vág'on! Jhol mindjárt, mind ez jók felől továbbá való nag' reménfégeket jó nag' Isten földben térszszük; temetjük! Hiszem *Kön' hullatásokat* kívánnak ezek, s-még penig bőveket tőlönk! Es hog' ha az nag' *keg' elmő* Ur Isten, megint ujjabb vigasztalást nem támasztot, nem hag'ot volna, mostan *Szekben* élő *Keg' elmes Urunkban;* es az ő *Nága Fén' es Házában* (mell'et ő szent Fellege, az ő nag' nevéért, n'omorodott Népenek vigasztalására, inkább inkább plantáljon fundáljon-meg, terjesztszen jobban jobban, fedezgeszen, nag' hoszszú időkre szaporgafson, es ávag' tsak e' ben, kitsin' boldogságunkat erőfsetse-meg :) kélszen azt kívánhatnók, a' mit a' keseredett *Propheta*, ama' szomorúlagos állapotban régen: *Oh vajha valaki, a' mi fejünket vizekké változtatná, és szemeinket kön' hullatásóknak kufjévé, hog' éjel nappal siratnók* el-fog'ot édes Nemzetfégtünk ör-állóinak, Oszlopinak, Jstápinak, Pasztorinak, tőt iszerelmes Att'ainak el-cséséket, el-

K3

fogá-

Mos. 4 k. 15.
15.
Sam. 1. k.
12. 3.

Sol. 106.
23.
Rom. 2. 30

Jer. 2. 2

fog'áfokat! Noha bizony ez aránt-is valoban elég'es az örö-
münk, a' vigasztalásunk: mert gonosz álnok, istentelen a' mi
életünk. A' termerdeki rut háládatláfág, Istenünknek ez nag'
keg'elmeisége ellen, az nag' békéltelenfé, az ideg' szivek,
ellenek valo fok átkok, gonosz kívánfágok, intselkedések;
más felől még a' fok irgalmatlanfág, keg'etlenlégek, telhe-
tetlenségek a' maga haszna kerfés, az köz jora nem ig'e-
kezés, &c. félő bizony igen félő, hóg' okot ne adtanak lé-
g'en az igaz itélető Istennek, hóg' ez eg'etlen eg' vigasztaló
reménfégedtől-is *háládatlan magad felejtett Nép*, téged meg
ne foszfzon! Mert ne hizelkedjél eg' tsepet-is magadnak;
tekénts ez idejében igen. fé'n es BETLEN NEMZET
SEGGET; ez a' szép zöld Borostán, mel' ki terjedt szép
ágas, bogas, tős g'ükeres, erős hatalmas, hires neves vala!
s-im 35 vag' neg' ven esztendők alatt, oh siralmas dolog! el-
hirvada, el asza! Hát ha még tovább néz! Gonosz jelen-
ség-is szokot ez ill' nag' Embereknek el esésekben lenni;
g'akran tsak a' jövendő nag' gonosz elöt való el szedegette-
tés, az ill' hasznos Nag' Embereknek halálok. Hallottál
már erről eleget: Ovd magad ne telég' a' példa. En nem
ijeszték senkit, hanem tsak serkengetek, de vajki álhatatlá
ez mi kis jó szerentsénk, ug' bizunk hozzá! Mert azon ki-
vül-is a' miket mondék, tekénts el akar mel' felé. *Eszak né*
igen szeret: *Napiugat*-is tsak Isten tudja mint vag'on hoz-
zánk: *Nap kelet* pedig *s-Dél g'ülől*; ha Isten nem vig'ázna,
tsak az eg' pufzta testünk el hag'na, s-azzal-is keserves rab-
ságra! Mikor még Isten a' *Judah* Nemzetére, az el szánt ret-
tenetes romlást szintén el nem érkezette volna, fok jelek
kel serkengeté az Népet: mindjárt másodikban *Jeremias-*
nak eg' szájjal északra álló forro főzakat mutatá, s-azzal ábrá-
zolá a' fictő veszedelmet: *Mit lácz* mond Isten, *Jeremia?*

Jer. 1. 13.

Forro

Forro fazakat látok ug' mond, *mel' nek szája Észak felé vag'on*, s-
mond az Ur réa: *Eszak felől jö az veszedelem a földnek min-*
den lakossira. Jó nag' Isten, *Nap keletre áll* nekünk e' forró fa-
zék! kőn örüljön a' kőn örületes Isten rajtunk! Mikor az
Jffrael s-Judah Nemzetének, az Assyriai s-Babiloniai foglág
elöt való állapotjokat szemlélem és gondolom, abban
mint valami aczél tükörben élőven láttatom én magam-
nak, Nemzetünknek félelmes állapotját nézni. Uram ked-
vez a' te Népednek! A' kinek Isten elmér s-eszet adot, e' fé-
léket bővön vehet eszében. *Vannak hát nilva bővön, a' mik*
minket ez Urban ki mult istenfélő URNAK temetése felett ke-
serveffen meg zokogtathatnak.

Bő kőn hullatáfokat kívánnak ezek tőlőnk. *De Miné-*
mőveket? Nilva nem eléglegessék erre, az eg' pufzta termé-
szetszeriek, mell'ek magokban sem jóknak sem gonoszok-
nak nem mondathatnak; hanem több-is kell még ezek-
hez; OKOSSAK tudni illik, ha találtathatnának: *okos tisz-*
*zeletünk*et kívánnja nekünk Isten, jól tudjátok. Oh vajha il-
lenekkel-is eg' éléhetnők siralminkat! ha mindenestől
nem-is, de bizonyal nag' részént vag' el fordétanok, vag'
penig meg kőn étenők a' jövendő nag' veszél'eket. De kér-
lek *mitsodáfok az ollan kőn hullatáfok?* A' mell'eket nem tsak
a' természetbéli meg illetődés, hanem kíváltképpen. a'
magunkban szállás, *bűneinknek felkeresése* (leg főképpen
a' mell'ekkel az Istent fel ingerlettük, hóg' az Ofzlopokat,
Istápokat, Dajkákat, &c. ki szedegeffe közzölünk) meg es-
mérése ejtetne velünk. Kérddheted ismét, vall'on mell'ek
lehetnek azok? Tsak a' füveket számlalom.

1 Mikor Eőrállóinknak felettébb fokot tulajdonétunk,
az az, az Jsten székiben ültetjők őket. Ez veszté amaz
eg' ébként-is veszni indult Herodes Királ't. Ez penig az fe-
n' eg'e.

OkosKön²
hullatáfok
Rom. 12. 12.

I fel. 12. 23.

n' egetödzése idején cük leg g'akrabban. meg: midön azokra a' Nép semmit, vag' igen keveset indül, a' hoz bizván hog' derék jó Gondviselőjök vag'on. Ezért fen'egeti Isten a' Juda Nemzetét, (a' mell'et hamar végben-is vin)

Esf. 1. 2. Esaiásnál: *Számjete meg ug' mond, ez emberben való bizakodástól, kinek Lelke az orrában vag'on, &c. Mert imé az Ur az Seregeknek Ura, el veszi Jerusalemből és Judahból a' támaszt és a' táplálót, &c.* oll' Tiszteket mondja hog' ad nekik, a' kikhez nem fognak bizhárni. Oh nem szen' ved Isten társot a' ditsőségekben: *En vag'ok a' Jevova, az én ditsőségemét másnak nem adom.*

2 Tim. 2. 12. 2. Mikor nekik érdemlett betsülleteket, meg nem adjuk, őket az Apostol intése ellen, kőn'örgésünkben. Isten kegyelmes őrizetiben nem ajánl'uk, hanem inkább g'ülőljük, gonoszt kívánnak nekik, szoljuk, rágalmazuk, szidjuk, átkozzuk; holot tiltva vag'on, *az Tiszteket ne átkozzad, és a' te Népedben lévő Fejedelemnek gonoszt ne mondj; sőt veszedelmekre practicalonk-is szokszor. Ug'gondolkozunk felőlle, hog' Istenre, kinek Hel tartoi Vicéi'ök e' földön, ő felségére háromlik ez a' galázat és utáltfág; az mondja, vala Isten régenten az Samuelnek: nem tegeđ utált vetet meg ez Nép; hanem engemet, ne uralkodjam rajtok.* Adaug'an Királ't nekik, de törül, Samuelt el vévén kőzzöllök: kit az után nem fokkára a' tiz kőrmőkkel-is fel vájnak vala mind

Sam. 1. k. 32. r. eg' ébkor, mind kiváltképpen amaz utolszori keferves szorulásokban, mel'ben kívánt Királ'ok, véletlen el-is vesze?

3. Az egéb minden féle bűnöknek meg érése minden Rendekben; ug' hog' már fell'ebb nem mehetni. Mel' 1. akor vag'on, mikora'n'ira ment a' dolog, hog' immár az Orczáknak meg kemén'itése bizonyét mindenek ellen; mikor az vus' a' sűrű bűnöket már ing'en sem fedezik, hanem szemtelenül

még

még kérkednek azokkal, mint a' Sodomaiak. Esc'képpen (mel' már a' 2-dik,) tell'éséggel meg vakulván, ug' meg kemén'edtenek, oll' kővekké lőtenek (a' mint ama' keferűségekkel epészterett Propheta panaszkodik) hog' akar mint verje is Isten őket, de nem fáj nem érzik, &c. Mel' állapotban, *Jer. 5. 5.* mivel tsak a' bizonyos vezedelem vag'on hátra; az Isten a' jó Eőrállókati az ő haragját engesztelő, kőn'örgésekben. fáradhatatlan igaz Hiveket, az tőresről el szedi; és mint eg' Pellában, a' veszni tért Jerusalemből ki iktattdogaija. Ig' az Elő Világi szent Embereket, minek előtte az Viz őzon el jőnne: Ig' Jákobot, Josephet, &c. az támadando kegetlen Pharahonak dühősége előt: Ig' Josiást, kinek idjeig már Sidóságban, minden rendeknek szőrnű istentelenlégek, szintén a' felhőkig ér vala! ug' a' n'ira hog', noha ő lelki szerén'féggel semmit el nem mulata, valamivel a' meg haragutt Istennek, rettenetesen lobogo busulását oltani tudja vala; de mind az által meg nem szűnck az Ur, az ő haragjának rettenetes busulásától, &c. Mivel azért e' féle megért rettenetes bűnök el érkezették az időt, mel'ben már Isten ki támadjon, &c. elsőben-is a' hasznos jo embereket, az ővéit ragadozza ki: a' képpen tselekedvén mint az eszes Gazda a' guladáfokban, ki leg előszőr-is az ő drágább kéntsét kapdofsa ki az tűzből; s ottan mindjárt a' veszedelem burétsa bé, a' pártútó istenteleneket.

Ezekre s-több e' félékre kellene ám gondolkodásinkat vetnünk (mert nekünk noha nem akarjuk érteni mind ig' vag'on dolgunk: ezeket kellene meg esmérnünk magunkban; ezekért kellene nem ann'ira a' romlástúl féltünkben, mint hog' il' jó, il' irgalmas édes Istenünk ellen vétkeztünk il' igen) ezekért kellene mondom, sűrű kőn'vetek orczáinkan le-fol'tatnunk. Ezek lennének az Okos Kőn'hullatásink.

L

Oh

Oh urint meg-is illetődnék a' kőn örüllő Istennek Lelke-
 ezekkel! Mikor ama' *Maria es a' Sidók, a' Lázárnak halálán* (kinek eg' ébként jól vala dolga) *oll' keserveßen sírnának* Je-
 sus Urunk előtt, ug' megjárá az keferűség az ő szentléges bé-
 leit, ug' meg éfék az ő szent szive rajtok, hog' meg nem tar-
 toztathatta magát, hanem *maga-is elfakadot sírva, s-ám fel-is*
zamasztá azt, a' kit az ő lelkek kíván vala, noha már *meg-is*
szagofodot vala. Az Istracl Fiaira mint fel-gerjedt-vala az I-
 stennek tűzes haragja, amaz idő nap előtt-való tőlle el pár-
 tolatért! hog' nem kíván vala már ez rut n' akas Néppel töb-
 bé eg'ütt járni: *Nem meg ek felközöttetek, mert kemén' n' aká*
nép vag' te; de meg-ésmervén bűnőket, mihel' t keferőg' ász-
 ra adák magokat, ám mindjárt meg kőn örüle rajtok: Eze-
 chias Királ', halálos betégtégében, *Okos Kőn hullatásival* me-
 n' it hafznála? nem vágá el Isten életét a' kor, hanem *tizen*
ött eszendőkkel meg meg hozfiszabbétá. Hasonlatosképpen
 ez Josias Királ', kinek Isten az ő szent Kőn' véből értéfére,
 adván a' Sidóknak szörn' ű bálván' ozafook ellen-valo senten-
 táját, ám ug' an *el-olvada a' lelke, a' nag' ijetség miat, ruháit,*
kefűségében meg-szaggatá, es ez Okos Kőn' hullatásokra ad-
 ván magát, az Jehova Istenhez éfék *Keg' elemert.* Mint jára?
 Azt izené Isten néki, hog' el-hozza mind azt a' gonoszt, az
 ellen a' hel' es annak lakosfi ellen; de mint hog' ő-nem vőt-
 te a' dolgot nag' észre, hanem meg félemlét, az Urnak ha-
 ragját halván, s-pőnitentias keferves síralomra adta ma-
 gát: ő velle nem láttatja meg azt az veszedelmet, hanem
 annak előttte őtet koportójában szállér a. Nekünk-is né ta-
 lam, ha ig' tselekednénk, hasonló jó válaszunk érkeznék:
 es ha külfő Otzlopink, Oltalmink el dőlengeznének-is, az
 Isten minden ganant lenne nekünk; meg-is éreztetné ő
 szent Felsőge idejében velünk, a' mivel az Apostol lélekben

ditse-

ditsekedik: *Ha Isten velünk, kitsoda ellenünk?* Oh Uram ked-
 vezz a te népednek; indéts fel lelkeinket *ez Keserősegre:* té-
 is az vigasztalásfal osztán nekéfsél, *Vigasztalásnak Isten!*

Te pedig (hog' már szavamat terétsem, s-befzedemet b' fe' ézzem) Bé-re-
 Tekéntetes es Nag' sagos *Gróf Ur,* mind ezeken már által mentél; Kíből
 majd meg-is válunk s-vég botfunkat *vesztük:* *Te az örök n' ugyáfra még;*
 mi a' mig Isten minket-is ki-fzólét, ez buval bánattal tőlt, s-minden gonosz-
 ban bé merült alhatatlan Világban maradunk!

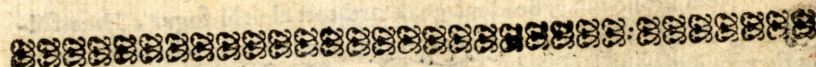
Nem utolsó világ! boldogfágnak tartatott eleitől fogva, Haza-föl-
 dön meg halni; vag' ha az nem adatott, avag' tsak a' magajéival ott temet-
 kezhetni. Ennekokáért a' régi szent At'ák nevezet szerént *Jakob, Joseph,*
 tsak temetiket-is (lelki ábrázolás-is levén ebben) Eleiknek Temető hel-
 lekben kívánták rakaréttatni. Sok buval gonddal, szomorú változásokkal
 faszasztatott, faggattatott *Gróf,* ihol Isten meg-adta érned, *Keg' elmes Ur-*
runknak szívét ug' igazgatván, hog' a' meli Haza szült fel nevelt, fel-emelt,
 abban légen el temettetéted, halhatatlan emlékezetű *Bar' áddal,* es né-
 hai nag' remen' s-gő *Fiaddal!* Valóban tsak meg keferétette vala amaz jam-
 bor vén Patriarchának *Jakobnak* egész életét, az ő édes *Josephjének* n' ava-
 l'ás vesztéfe, a' kor monda volt nag' keferűségében: *Sírván meg' ek az ke-*
porfóban az én sírúhoz; de válamen ivala az keferűsége: öröme két anni
 lőn, hog' e' *Fiát* élhő halhatá, kiváltképpen hog' szemeivel-is meg láthatá.
Tenéked méltóságos Fejedelmi Ember, ez a' boldogfágnod-is már meg va-
 gyon: mett ezentől testben, a' föld kebelében, vellek léfesz; lélekben pe-
 nig már menben régen eg' űt-is vag' vellek, eg' űt örölsz az *Abraham kebe-*
lében, a' mi édes *At'ánknak házában,* mel'ben sok lakások vannak; mel'
 örömodor *senki el-is nem veszi tőlled.*

Nosza azért fok búlátott, keferves fok szen' vedésekkel galulodott nag'
Ur; Test. Szent Lélek lakó *Temluma:* nosza igazságszerető, isteni szolgál-
 tatban telhetetlen buzgó *Nag' Ur;* mértékletes tiszta életnek, drága alaza-
 cóságnak, s szelidfégnek *Példája:* nosza árvákon; özveg' eken, ig' efog otta-
 kan meg es ő kőn örülletes *Szöv;* N' omorultaknak irgalmas édes *G' amola,*
 Scholáknak, s-Ecclesiáknak ritka példájú *keg' es Fantora:* minden Rendek-
 nek, Nag' nak, kitsin nek, illendő tisztességének *Meg' adoja,* meg b' őrsüllő-
 je: síralmas maradékidnak *Kívánsága,* elfelejthetetlen *Sohajta:* *Job-*

bágid-

bágidnak s Szolgaidnak nem Vra hanem édes *Atta Pásztor*, Nosza, Nosza, nekünk nagy siralmunkra, s szívbeli gánszunkra, indul örökös Házadban, szorofs gánsz Boltodban! Nosza Sz. Lélektül meg-szenteltetett, sőt immár men'ben örvendező Léleknek áldott lako *Sátora*, menn' utolsó nyugodalmadban; mert *igen sok kegyelmességet s selekedet te veled a Jehova*; s nyugodjál ott tsegedesen, miglen el-jövénd, a te és mi édes Jdvezétönk, amaz nagy Jtéletuapjára, Amen!

Ok, 116.7.

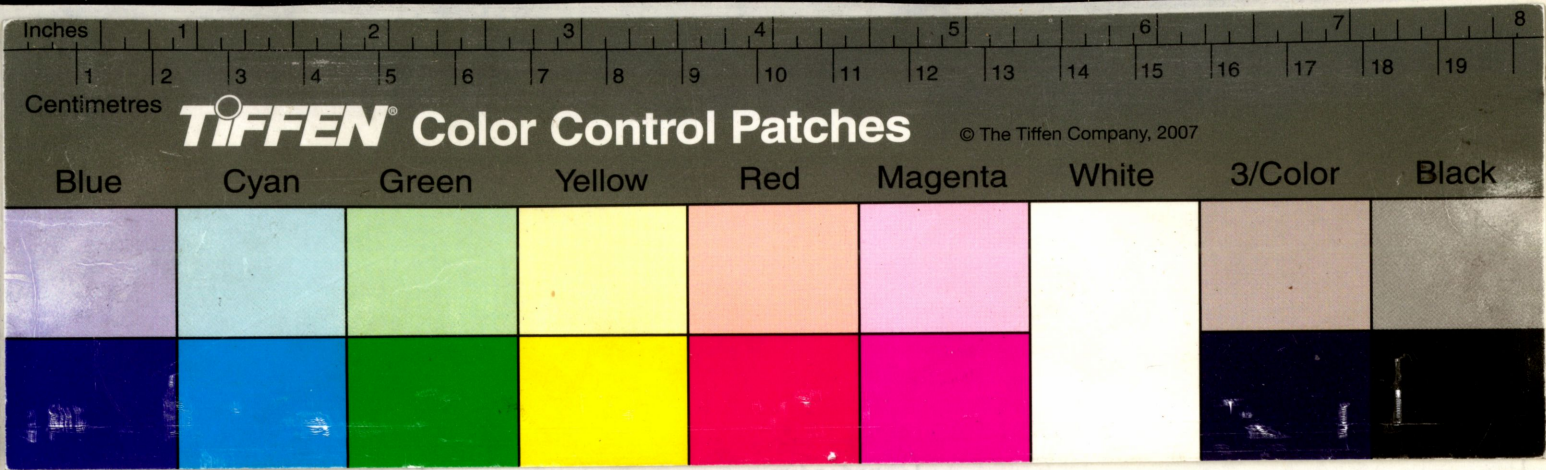
Vetkes Nömtatások

Oldal	Linea	Oldal	Linea
13	19 olvasd. <i>sánsorgották</i>	41	3 olv. az <i>Egben</i>
14	16 olv. <i>Sárosbéli</i>	42	33 olv. <i>kezesség</i>
15	5 olv. <i>szomorúságos</i>	46	2 halála <i>rájban</i>
19	2 olv. a'aval a <i>el-benn</i> <i>Sag'o</i>	46	2 halála <i>rájban</i>
23	20 olv. <i>kegyelmességől</i>	46	2 halála <i>rájban</i>
25	14 töröld ki ezt <i>Elöl kell kez-</i>	46	2 halála <i>rájban</i>
	[<i>dens</i>]	46	2 halála <i>rájban</i>
26	21 olv. ez <i>ill'esének</i>	66	18 olv. <i>ország</i>
38	18 olv. <i>prophetához</i>	72	27 olv. <i>mind hog'</i>
		79	28 olv. <i>főcseke</i>

Ezeken kívül-is vannak hól mi aprolékosok; ennekfelette hel' telen *szig* lak, *accensók*, *puncok*. Végezetre az y-nalén az régi Mag'ar Jrásnak állapotja szerént, nem akarván élni, tsak horgas vonétással jeg'zettem meg fenn, az *nég'lag'* betöket, az gy.ly, n'ty, ig', g', l', n't', a' mint a' régi n'omtatásokban is vag'on; mell'et a' N'omtató vag' nem vévén jól észében, vag' az a' hozalkalmatlan betömiat nem követhervén, ol'an hell'en szakaszásokat ejtet azon eg'szokban, mell'el igen meg difztelenöltek s-nehezebb olvasóká löttek azok.

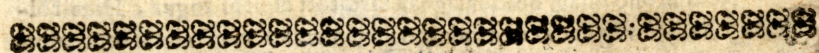
V E G E.

84 **HARMADIK PRÆDICATIO.**

bágidnak f. Szolgáidnak nem Vra hanem édes *Atia Pásztor*, Nosza, No-
sza, nékünk nag' sralmunkra, f. szívbeli g' ászunkra, indul' örökös Házad-
ban, szoros g' ászos Boltodban! Nosza Sz. Lélektül meg -szenteltetett,
sőt immár men'ben örvendező Léleknek áldott lako *Sátora*, menn' utolfo
ok, 116.7. nyugodalmadban; mert *igen sok kegyelmséget tselekedet te veled a*
Jehova; f-n ugodjál ott tsendessen, miglen el-jövénd, a te
és mi édes Jdvezetőnk, amaz nag' Jtéletuap-
jára, Amen!

Vetkes N'omtatások.

Oldal	Linea	Oldal	Linea
13	19 olvafd. <i>sámsorgották.</i>	ug' an ott 20 az bizon'ét hell'ett, <i>ixen-</i>	
14	16 olv. <i>városbéli.</i>		[seg]
15	5 olv. <i>szomorúságos</i>	41 3 olv. <i>az Ezen</i>	
19	2 olv. <i>a'aval' a el-benn hag'o</i>	42 33 olv. <i>kézenfogva</i>	
23	20 olv. <i>kegyelmségsől</i>	46 2 <i>halála sájban</i>	
25	14 töröld ki ezt <i>Elől kell kez-</i>	ug' an ott 16 olv. <i>kérleni</i>	
	[dens]	23 olv. <i>kereső</i>	
26	21 olv. <i>ez ill'ésének</i>	66 18 olv. <i>országos</i>	
38	18 olv. <i>prophetához</i>	72 27 olv. <i>mind hog'</i>	
		79 28 olv. <i>főveker.</i>	

Ezezen kivül-is vannak hól mi aprólékosok; ennekfelette hel' telen *szin-*
lak, accentsok, punctok. Végezetre az y. *nal* én az régi Mag' ar Jráfnak állapot-
ja szerént, nem akarván élni, tsak horgas vonétással jeg'zettem meg fenn, az
nég' lág' betöket, az gy. ly, n' ty, ig' : g', l', n' t', a' mint a' régi n'omtatások-
ban. is vag' on; mell' et a' N'omtató vag' nem vévén jól eszében, vag' az a' hoz-
alkalmatlan betömiat nem követhervén, ol' an hell' en szakasztásokat
ejtet azon eg' szokban, mell' el igen meg dísztelenöltek f-ne-
hezebb olvasókká löttek azok.

V E G E.

